

Innehållsförteckning fester och helger

Översikt	119
Påskan	122
• Påskfirningsritual	125
Bilagor till påskan	132
• Den första påskan	133
• Första påskfirandet efter ökenvandringen	135
• Påskfirning under templens tid	137
• Påskveckans kronologi	138
• Måndag	140
• Tisdag	141
• Onsdag	142
• Torsdag	149
• Fredag	153
• Jesus vårt påskalamm	156
• Påskmåltidsceremonin - Sedern	161
• Den sista måltiden (citat)	168
• Vilken veckodag korsfästes Jesus	176
• Vilket år korsfästes Jesus	178
Det osyrade brödets högtid	179
• Offer under det osyrade brödets högtid	181
Förstlingskärvens högtid	183
Skördehögtiden - Pingsten	186
Basunklangens dag	190
Den stora försoningsdagen	191
• Offer under stora försoningsdagen	193
• Ritual	194
Lövhyddohögtiden	200
• Offer	202
Nymånad	205
Sabbaten	206
Sabbatsåret	208
Jubelåret	210
Övriga fester	212

Föreskrivna fester och helger

Översikt

Guds fester

Det finns många slag av fester: födelsedagar, minneshögtider som mänskan instiftat. De kan vara viktiga och bra, men det finns sju fester i vår värld som är fullständigt unika: det finns nämligen endast sju fester som Gud själv har föreskrivit. Om dem har Han sagt att de är mina fester. De omnämns "HERRENS fester" (the feasts of the LORD"). Dessa tillhör alltså HERREN, i kontrast till våra fester. Dessa är av särskilt intresse just av den orsaken att de är strikt föreskrivna av HERREN. Ordet som översatts högtid eller fest betyder egentligen "bestämda tider" (appointed times). Därav kan man ana att den föreskrivna sekvensen och de utsatta tiderna är med precision orkestrerad av Gud. Varje enskild fest är en del av en större helhet och tillsammans berättar de en underbar sannberättelse om Guds frälsning. Ibland benämns festerna också "heliga sammankomster". De skulle vara möten mellan Gud och människa. (Illustrerad Bibelhandbok, GT, Feasts of Israels)

En del av förbundet

Högtidlighållandet av dessa helger ingick i de överenskommelser som gjordes när Gud ingick förbund med Israel vid Sinai. (Mos 20-24) (Illustrerad Bibelhandbok, GT)

Ett andligt syfte

Högtiderna hade också ett andligt syfte: de skulle vara stora och underbara möten mellan Gud och Hans folk. (Illustrerad Bibelhandbok, GT)

Tre betydelser

Alla Guds fester har en tredelad uppgift/betydelse. För det första var de jordbruksfester, för det andra är de minneshögtider. Den tredje uppgiften är att fungera som profetisk typ/förebild på något som skall komma. Det märks av hela designen Gud har utvalt för sina fester, både tidpunkt och innehåll. Hur fantastiskt exakta förebilder de är kan vi konstatera när vi lever efter Jesu första ankomst.

Jordbruksfester

Festerna var anknutna till jordbrukets vår och höstsäsong. Några var direkta jordbruksfester som skulle påminna om Guds ständiga omsorg och gav Israelerna möjlighet att uttrycka sin tacksamhet genom att som gåva till Gud ge något av vad Han gett dem (förstlingsfrukten t.ex.). (Illustrerad Bibelhandbok, GT)

Minneshögtider

Andra fester påminde om stora händelser i Israels historia då Gud gripit in i historien på ett speciellt sätt. Alla dessa fester var tillfällen till helhjärtad glädje över vad Gud gjort eller gett, men samtidigt tillfällen att söka Guds förlåtelse och rening. Genom dessa påmindes Israel om att de var Guds heliga folk. (Illustrerad Bibelhandbok, GT)

Profetiska förebilder

När Jesus kom första gången uppfylldes vad festerna påsken, det osyrade brödets högtid, förstlingsfruktens fest och veckofesten (pingsten) åsyftade. Exakt på rätt dag och rätt klockslag skedde det som måste ske. Fortfarande väntar vi på det som Stora basunklangens dag, stora försoningsdagen och lövhyddohögtiden åsyftar. Det kommer att uppfyllas vid Jesu andra ankomst när han kommer vid ljudet av en basunstöt för att rena landet Israel och inleda tusenårsrikets välsignelser.

När Gud sammanband alla nationers framtid med Abraham, gjorde Han den historien profetisk. Varje händelse, varje rit och datum blev en knopp som inväntar tiden för att spricka ut i full blom och mogna till en mogen frukt. (The temple, s. 163)

Tre huvudhögtider

Det fanns tre stora nationella högtider då hela nationen kallades samman för att tillsammans fira inför Guds ansikte. Påsken och det osyrade brödets högtid, Veckohögtiden (skördefesten, pingsten) och bärgningshögtiden (lövhyddohögtiden). (Illustrerad Bibelhandbok, GT)

Ett 7-mönster

Israels stora högtider återspeglar - liksom den varje vecka återkommande sabbaten ett mönster där sjutalet spelar en framträdande roll och där Guds vila på den sjunde dagen i samband med skapelsen finns med i bakgrunden. Antalet sju är också fullkomlighetens tal. Därför är det nog ingen tillfällighet att antalet föreskrivna fester är just sju.

1. Påsk

2. Den sju dagar långa osyrade brödets högtid.

3 Förstlingskärvens högtid (16 Nisan) sammanfaller med den andra dagen av det osyrade brödets högtid och följs sju veckor senare av

4. Veckohögtiden (Pingst)

5 Basunklangens dag: den första av tre höstliga högtider i den sjunde månaden de andra är:

6 Försoningsdagen och

7 Lövhyddohögtiden som firades i sju dagar (Illustrerad Bibelhandbok, GT)

Vår- och höstfestligheter

Festerna kan grupperas i vår- och höstfestligheter. Under det religiösa årets första månad som inträffar i trakten av mars och april, Nisan, finns tre högtider: Påsken 14 Nisan, det osyrade brödets högtid 15-21 Nisan och förstlingskärvens högtid 16 Nisan. De tre första festerna sammanfaller alltså under samma vecka. Var påsken en fredag inleddes det osyrade brödets högtid på lördagen och förstlingskärvens högtid inföll på söndagen. Dessa följs sju veckor senare av veckohögtiden (Pingst).

Härefter följer en ganska lång paus över hela sommaren innan de tre sista festligheterna inträffar. De inträffar i den 7:e månaden alla tre. Guds fester fullkomnas alltså på sju månader - fullkomlighetens tal. Den första som till skillnad från alla andra fester inbryter genast när den första strimman av den nya månen börjar synas är basunklangens dag. Den följs av den stora försoningsdagen den 10:e Tishri och feståret avslutas med den stora lövhyddohögtiden 14 Tishri som pågår en hel vecka.

Profetiska indikationer

Att de här festerna har profetiska undertoner anser många. En sak som mångas lyfter fram är att de förutsäger sekvensen, tidsplanen och betydelsen av Messias frälsningsverk. De tar sin början när Jesus blir vårt påskalamm och avslutas med Hans återkomst och upprättandet av fridsriket vid den sista högtiden: lövhyddohögtiden. Vårfestligheterna (påsk, det osyrade brödets högtid, förstlingskärven och pingst) beskriver sådant som redan är frälsningshistoria sedan Jesu lidande, död och uppståndelse medan höstfestligheterna (basunklangens dag, stora försoningsdagen samt lövhyddohögtiden) indikerar vad som skall komma att hända vid hans andra ankomst till jorden.

De kan tolkas på olika sätt, men en tolkning jag vill lyfta fram är den att Jesus redan har blivit vår påsk, han var det osyrade brödet som inte hade någon surdeg (synd) i sig och som därför inte behövde se förgängelsen. Det osyrade brödet håller sig på liknande sätt mycket längre än vanligt bröd. På den tredje dagen, den 16:e Nisan, blev han vår förstlingsfrukt. Han var som Paulus uttrycker det den förstfödde bland de döda. Jesus uppstod när man i templet bar fram den första kärven av kornskörden. På Pingsten där man bar fram förstlingen av veteskörden så firade Guds församling en förstlingskörd när 3000 män tog emot Jesus som sin frälsare.

De återstående tre festerna kommer att fullbordas vid Hans andra återkomst.

Ej träda fram med tomma händer

16. Tre gånger om året skall allt ditt mankön träda fram inför Herrens, din Guds, ansikte, på den plats som han utväljer: vid det osyrade brödets högtid, vid veckohögtiden och vid lövhyddohögtiden. Men med tomma händer skall ingen träda fram inför Herrens ansikte,
17. utan var och en skall: giva vad hans hand förmår, alltefter måttet av den välsignelse som Herren, din Gud, har givit dig. (5 Mos 16:16-17)

Påskan

Den fundamentala högtiden

Påskan är inte grundläggande endast såtillvida att det är den första av årets fester utan också så att resten av festerna bygger på det som hänt på påskan. Det religiösa året inleds första Nisan. Påskan är också den äldst kända religiösa högtid världen över som kontinuerligt firats - nu i 3500 år. Även idag är påskan den högtid det största antalet judar firar. (Feasts of Israel.)

Enligt den judiska traditionen har mycket hänt just under påsktiden. Det var då HERREN visade sig som en brinnande ugn som gick mellan köttstyckena och han slöt ett förbund med Abraham (1 Mos 15). Det sägs också att det var vid den här tiden Abraham fick besöket av de tre änglarna och Sodom och Gomorra förstördes. Det var också vid påsktiden som Jerikos murar föll. Den assyriske konungen Sanherib blev tillintetgjord av HERREN även under påsk. Det var då Belsassar såg handskriften på väggen (Daniel 5), liksom då drottning Ester fastade och den onde Haman gick under.

Ingen fest innehåller så stor längtan efter återuppbyggelsen av Templet, eller så mycket anspelningar till det messianska hoppet som liturgin som används för påskan. (The temple, s.181)

14:de Nisan

Festligheterna inleddes vid fullmåne den första månaden som samtidigt var den sjunde civila månaden (7=fullkomlighet, Guds tal).

Tre fester - men en högtid

Påskan (14 Nisan), det osyrade brödets högtid (15-21 Nisan) och förstlingskärvens fest (16 Nisan) firades i direkt förbindelse med varandra eller samtidigt och utgjorde tillsammans en enda högtid. Denna högtid utgjorde alltså en trippelhögtid som än kallades påsk än det osyrade brödets högtid. Så det är ingen överdrift att säga att det var en oerhört intensiv festvecka som var på gång.

En glädjefest

Påskhögtiden blev judarnas stora glädjefest i tillbedjan och lovsång. Påskan var årets största händelse. När de offrade vid templet ledde leviterna folkets lovsånger från Psaltaren (113-118). Alla sjöng första raden i psalmen, så sjöng leviterna den andra och därefter svarade folket med Halleluja eller Lovad vare Herren. Sången ackompanjerades av många instrument, trumpeter, harpor, flöjter, tamburiner och cymbaler. Lovsången nådde sin kulmen när alla upphöjde sin röst och sjöng: "Detta är dagen..." (118:24). (Nilsson)

Påsk - Pésach

Betyder gå förbi, förskona. Egentligen har det inträffat endast en påsk innan Jesus dog. Det var den natten när dödsängeln passerade alla de hus där blod var struket på dörrposterna. Alla andra påskar hade varit minneshögtider för den händelsen. På samma sätt rann Jesu blod en gång för alla, Herrens måltid är en minnesstund. (Feasts of Israel, 16)

Påskalammet - förebilden till de andra offren

Påskalammet var det första offer Mose föreskrev Israels folk. Vad Gud gjorde den natten motiverar på sätt och vis alla andra offer Mose senare stipulerar.

Påskens månad - den första

Den här månaden blev tillsatt som det första i det religiösa året vilket skulle påminna folket om att dess liv som Guds folk var grundat på Guds befrielseverk i Exodus. Det Kanaanitiska namnet för den här månaden var Abib som betyder "unga ax". Senare användes den babyloniska benämningen Nisan

I första månaden på fjortonde dagen i månaden vid aftontiden, är HERRENS påsk. (3 Mos 23:5)

Alternativ tid - en månad senare

Påskfirandet var så betydelsefullt att speciella åtgärder vidtogs för dem som inte kunde delta (t.ex. p.g.a. ceremoniell orenhet, eller ute på en lång resa) vid den fastställda tiden. De skulle istället fira den 1 månad senare

10. Tala till Israels barn och säg: Om någon bland eder eller edra efterkommande har blivit oren genom en död, eller är ute på resa långt borta, och han ändå vill hålla HERRENS påskhögtid
11. så skall han hålla den i andra månaden, på fjortonde dagen, vid aftontiden. Med osyrat bröd och bittra örter skall han äta påskalammet.
12. Intet därav skall lämnas kvar till morgonen, och intet ben skall sönderslås därpå. I alla stycken skall påskhögtiden hållas såsom stadgat är därom. (4 Mos 9:10-12).

Straff för underlåtenhet att fira

Den som vägrade fira påsken uteslöts från Israel (han skall utrotas ur sin släkt).

13. Men om någon som är ren, och som icke är ute på resa ändå underlåter att hålla påskhögtid, så skall han utrotas ur sin släkt, eftersom han icke har burit fram HERRENS offergåva på bestämd tid; den mannen bär på synd. (4 Mos 9:13).

Främlingar välkomna

Främlingar i landet var också välkomna att fira högtiden

14. Och om någon främling bor hos eder och vill hålla HERRENS påskhögtid, så skall han hålla den enligt den stadga och föreskrift som gäller för påskhögtiden. En och samma stadga skall gälla för eder, lika väl för främlingen som för infödingen i landet. (4 Mos 9:14).
48. Och om någon främling bor hos dig och vill hålla HERRENS påskhögtid, så skall allt mankon hos honom omskäras, och sedan må han komma och hålla den; han skall då vara såsom en inföding i landet. Men ingen oomskuren må äta därav.
49. En och samma lag skall gälla för infödingen och för främlingen som bor ibland eder.» (2 Mos 12:48-49)

Dock ej oomskurna

43. Och HERREN sade till Mose och Aron: »Detta är stadgan om påskalammet: Ingen utlänning (*oomskuren*) skall äta därav; (*Bara sådana som blivit helgade till HERREN i förbundsakten omskärelse kunde delta, NIVn*)
44. men en träl som är köpt för penningar må äta därav, sedan du ha omskurit honom.
45. En inhysesman och en legodräng må icke äta därav. (2 Mos 12:43-45)

Påminde om uttåget ur Egypten

Den firades för att erinra om Israels uttåg ur Egypten. I 400 år hade Israels barn levt i Egypten innan Gud med mäktig hand förde dem ut under påsknatten.

1. Tag i akt månaden Abib och håll Herrens, din Guds, påskhögtid; ty i månaden Abib förde Herren, din Gud, dig ut ur Egypten om natten.
3. Du skall icke äta något syrat därtill; i sju dagar skall du äta osyrat bröd därtill, *betryckets bröd*. Ty med hast måste du draga ut ur Egyptens land. I alla dina livsdagar må du därför komma ihåg den dag då du drog ut ur Egyptens land.
4. I sju dagar må man icke se någon surdeg hos dig, i hela ditt land; och av det som du slaktar om aftonen på den första dagen skall intet kött lämnas kvar över natten till morgonen. (5 Mos 16:1, 3-4)

Påskfirningsritual

Påskalammsoffret var på flera sätt unikt. Varje föreskrivet offer var en förebild för Jesu offer, men inget passade så väl som påskalammsoffret. Det hade instituerats före något annat offer lagstiftades om, innan lagen var givna. Det hörde inte till någon av de olika grupperna av offer. Det var inte bara ett syndoffer eller bara ett fridsoffer - det var en kombination. Påskalammsoffret låg bakom alla de andra offren. Inget påskalamm - ingen befrielse från slaveriet, ingen frälsning, ingen födelse av Guds folk... (The temple, s. 184-185)

Varje husfar tar ett påskalamm

Lammet var medelpunkten och kärnan i påskfirandet. Utan lamm - ingen förlossning Utan lamm, var påsken meningslös. Det var så centralt att ordet påsk kunde användas både om högtiden och lammet. (Feasts of Israel)

3. Talen till Israels hela menighet och sägen: På tionde dagen i denna månad skall var husfader taga sig ett lamm, så att vart hushåll får ett lamm.
4. Men om hushållet är för litet till ett lamm, så skola husfadern och hans närmaste granne taga ett lamm tillsammans, efter personernas antal. För vart lamm skolen I beräkna ett visst antal, i mån av vad var och en äter. (*Småningom blev det vanligt att betrakta en samling på 10 som ett matlag*) (2 Mos 12:3-4)

Ett felfritt lamm av hankön

5. Ett felfritt årgammalt lamm av hankön skolen I utvälja; av fåren eller av getterna skolen I taga det. (2 Mos 12:5) (*Jfr Jesus*)

Granskas från den 10:de dagen

6. Och I skolen förvara det intill fjortonde dagen i denna månad; då skall man -- Israels hela församlade menighet -- (2 Mos 12:6a)

På så sätt kunde lammet granskas under 4 dagar, men det gav också tillfälle till föräldrarna att bli nära bekanta med lammet så att det blev "deras" lamm. På så sätt blev priset mera personligt för deras räddning. Jesus red in 10 Nisan för att granskas av de äldste och skriftlärde i fyra dagar

Slaktas vid aftontiden

Slakta det vid aftontiden. (2 Mos 12:6b)

Uttrycket aftontiden betyder ordagrant "mellan de två kvällarna" och syftar på tiden från det att solen börjar gå ner (ca 12.00) till att den gått ner. Enligt Josefus och Talmuds vittnesbörd var detta omkring 15.00.

Aftonoffret inleddes två timmar före den vanliga tiden om påsken inföll på en fredag, medan den inleddes en timme före den vanliga tiden i övriga fall. Det betyder att om påsken året Jesus dog inföll just på en fredag så offrades aftonoffret 14.30 varefter påskalammen började slaktas 15.00, alltså exakt då Jesus dog.

När man kom in till templet för att slakta påskalammen så delades man in i tre divisioner. Sedan släpptes den första av de tre divisionerna (dock minst trettio åt gången) in i prästernas förgård. Genast stängdes de massiva dörrarna bakom dem. Prästerna stötte trefaldigt i sina silvertrumpeter när påskalammet slaktades. I hela förgården ända upp till brännoffersaltaret stod präster i två rader den ena raden höll en guldskål den andra en silverskål.. I de här fångades blodet upp från varje lamm. Påskalammen slaktades av de "vanliga mänskorna" som fungerade som en representant för sitt bordssällskap (minst 10 personer). Blodet gavs sedan vidare till nästa präst och man mottog en ny tom skål av honom. På det här viset forslades blodet fm till brännoffersaltaret som hällde ut det vid dess bas. Under tiden att detta skedde så sjöngs en mycket högtidlig hymn. Leviterna ledde den och de övriga endera responderade eller upprepade. Varje första rad upprepades av folket, medan till alla de andra de responderade med ett halleluja eller prisa Herren. Den här sångerna utgjordes av Hallel, som utgjordes av Ps 113-118. Det året när Jesus hängde på korset så dog han just då den här ceremonin inleddes och jorden skalv och förlåten inne i templet brast.

Vi ska se på några av de verser som sjöngs vid det här tillfället. Enligt Talmud handlade Hallel om: Uttåget ur Egypten, Röda havets delning, lagens givande, de dödas uppståndelse och Messias uppgift (lot).

Vem är som HERREN vår Gud, han som tronar så högt, han som ser så djupt, vem i himlen och på jorden? (Ps 113:5)

6. I berg, varför hoppen I såsom vädurar,
I höjder, såsom lamm?
7. För Herren må du väl bäva, du jord,
för Jakobs Guds ansikte,
8. för honom som förvandlar klippan till en vattenrik sjö,
hårda stenen till en vattenkälla. (Ps 114:6-8)

Passar utmärkt med tanke på jordbävningen vid Jesus död och avrättningsplatsens klippa där blod och vatten rann från Jesu sida)

3. Dödens band omvärvde mig,
och dödsrikets ångest grep mig;
jag kom i nöd och bedrövelse.
4. Men jag åkallade HERRENS namn:
»Ack HERRE, rädda min själ.»
5. HERREN är nådig och rättfärdig,
vår Gud är barmhärtig.
6. HERREN bevarar de enfaldiga;
jag var i elände, och han frälste mig.
7. Vänd nu åter till din ro, min själ,
ty HERREN har gjort väl mot dig.

8. Ja, du har räddat min själ från döden,
mitt öga från tårar, min fot ifrån fall;
9. jag skall få vandra inför HERREN
i de levandes land.

10. Jag tror, ty därför talar jag,
jag som var storligen plågad,
11. jag som måste säga i min ångest:
»Alla människor äro lögnaktiga.»

12. Huru skall jag vedergälla HERREN
alla hans välgärningar mot mig?
13. Jag vill taga frälsningens bågare
och åkalla HERRENS namn.
14. Jag vill infria åt HERREN mina löften,
ja, i hela hans folks åsyn.

15. Dyrt aktad i HERRENS ögon
är hans frommas död.
16. Ack HERRE, jag är ju din tjänare,
jag är din tjänare, din tjänarinnas son;
du har lossat mina band.

17. Dig vill jag offra lovetts offer,
och HERRENS namn vill jag åkalla.
18. Jag vill infria åt HERREN mina löften,
ja, i hela hans folks åsyn,
19. i gårdarna till HERRENS hus,
mitt i dig, Jerusalem. (Ps 116:3-19) (J.f.r. vad som hände vid pingsten då Jesu löften till
lärjungarna om hjälparen den Helige ande infriades i gårdarna till HERRENS hus mitt i Jerusalem

1. Loven HERREN, alla hedningar,
prisen honom, alla folk.
2. Ty hans nåd är väldig över oss,
och HERRENS sanning varar i evighet.

Halleluja! (Ps 117)

5. I mitt trångmål åkallade jag HERREN,
och HERREN svarade mig och ställde mig på rymlig plats.
6. HERREN står mig bi, jag skall icke frukta;
vad kunna människor göra mig?
7. HERREN står mig bi, han är min hjälpare,
och jag skall få se med lust på dem som hata mig.

8. Bättre är att taga sin tillflykt till HERREN
än att förlita sig på människor.
9. Bättre är att taga sin tillflykt till HERREN
än att förlita sig på furstar.

10. Alla hedningar omringa mig,
men i HERRENS namn skall jag förgöra dem.
11. De omringa mig, ja, de omringa mig,
men i HERRENS namn skall jag förgöra dem.
12. De omringa mig såsom bin,
men de slockna såsom eld i törne;
i HERRENS namn skall jag förgöra dem.

13. Man stöter mig hårdeligen, för att jag skall falla,
men HERREN hjälper mig.
14. HERREN är min starkhet och min lovsång,
och han blev mig till frälsning.

15. Man sjunger med jubel om frälsning
i de rättfärdigas hyddor:
»HERRENS högra hand gör mäktiga ting.
16. HERRENS högra hand upphöjer,
HERRENS högra hand gör mäktiga ting.»

17. Jag skall icke dö, utan leva
och förtälja HERRENS gärningar.
18. Väl tuktade mig HERREN,
men han gav mig icke åt döden.

19. Öppnen för mig rättfärdighetens portar;
jag vill gå in genom dem och tacka HERREN.
20. Detta är HERRENS port,
de rättfärdiga skola gå in genom den.
21. Jag tackar dig för att du svarade mig
och blev mig till frälsning.

22. Den sten som byggningsmännen förkastade
har blivit en hörnsten.
23. Av HERREN har den blivit detta;
underbart är det i våra ögon.

24. Detta är den dag som HERREN har gjort;
låtom oss på den fröjdas och vara glada.
25. Ack HERRE, fräls!
Ack HERRE, låt väl gå!

26. Välsignad vare han som kommer,
i HERRENS namn.
Vi välsigna eder
från HERRENS hus.
27. HERREN är Gud,
och han gav oss ljus.
Ordnen eder i högtidsled,
med lövrika kvistar i händerna,

fram till altarets horn.

28. Du är min Gud, och jag vill tacka dig;
min Gud, jag vill upphöja dig.
29. Tacka HERREN, ty han är god,
ty hans nåd varar evinnerligen. (Ps 118:5-29)

Dessa psalmer sjöngs alltså precis när Jesus dog på korset för hela världens skull. Dessutom sjöngs de vid varje matlag vid påskalammsmåltiden samma kväll.

Blodet stryks på dörrposterna

22. Och tagen en knippa isop och doppen den i blodet som är i skålen, och bestryken det övre dörrträet och båda dörrposterna med blodet som är i skålen. (2 Mos 12:7,22)

Jesu blod rann på trädets stam. Under templets och tabernaklets tid slaktades ju påskalammen vid templet och blodet hälldes ut vid brännofferaltarets bas.

Ingen får gå ut från blodets fristad

Och ingen av eder må gå ut genom sin hus dörr intill morgonen.

23. Ty HERREN skall gå fram för att hemsöka Egypten; men när han ser blodet på det övre dörrträet och på de två dörrposterna, skall HERREN gå förbi dörren och icke tillstämja Fördärvaren att komma i edra hus och hemsöka eder. . (2 Mos 12:22b-23)

46. I ett och samma hus skall det ätas; du skall icke föra något av köttet ut ur huset. (2 Mos 12:46a)

Endast tack vare Jesu blod är vi trygga för fördärvaren. Går vi utanför det beskyddet är vi förlorade.

Intet ben får sönderslås

Och intet ben skolen I sönderslå därpå. (2 Mos 12:46b)

På Jesus slogs inget ben sönder.

Lammet äts samma natt

8. Och man skall äta köttet samma natt. (2 Mos 12:8)

Hela djuret stekt på eld

9. I skolen icke äta något därav rått eller kokt i vatten, utan det skall vara stekt på eld, med huvud, fötter och innanmäte. (2 Mos 12:8-9)

Hela Jesu ande, själ och kropp stektes i lidandets ugn. Men han bestod provet. Hans rättfärdighet var som rent guld.

Med osyrat bröd och bittra örter

och man skall äta det med osyrat bröd jämte bittra örter. (2 Mos 12:8)

Det osyrade brödet symboliserade offrets renhet, syndfrihet. Bittra örter vittnade om offrets lidande. (Feasts of Israel) Jesu kropp var obefläckad av syndens surdeg, men präglad av svåra lidanden.

Inget kvar till morgonen

10. Och I skolen icke lämna något därav kvar till morgonen; skulle något därav bli kvar till morgonen, skolen I bränna upp det i eld. (2 Mos 12:10)

Jesus blev inte att hänga över natten utan togs genast ner och begravdes.

Ät påklädda

11. Och I skolen äta det så: I skolen vara omgjordade kring edra länder, hava edra skor på fötterna och edra stavar i händerna. Och I skolen äta det med hast. Detta är HERRENS Påsk. (2 Mos 12:11)

Man kan inte rätt delta i HERRENS påsk och samtidigt vara inställd på att förbli i det andliga Egypten. Man måste vara beredd att resa

Påskan - dom över onda människor och avgudar

12. Ty jag skall på den natten gå fram genom Egyptens land och slå allt förstfött i Egyptens land, både människor och boskap; och över Egyptens alla gudar skall jag hålla dom; jag är HERREN. (2 Mos 12:12)

När Jesus dog avväpnades och dömdes alla andliga furstar och väldigheter. Mänskligheten värsta fiende - döden - besegrades.

Blodet - tecknet till räddning

13. Och blodet skall vara ett tecken, eder till räddning, på de hus i vilka I ären; ty när jag ser blodet, skall jag gå förbi eder. Och ingen hemsökelse skall drabba eder med fördärv, när jag slår Egyptens land. (2 Mos 12:13)

Jesu blod - min räddning

En åminnelse dag

14. Och I skolen hava denna dag till en åminnelse dag och fira den såsom en HERRENS högtid. (2 Mos 12:14)

Vi ska för alltid minnas Jesu lidande och vad han gjorde för oss.

Firas för alltid

Såsom en evärdlig stiftelse skolen I fira den, släkte efter släkte. (2 Mos 12:14)

24. Detta skolen I hålla; det skall vara en stadga för dig och dina barn till evärdlig tid.
25. Och när I kommen in i det land som HERREN skall giva åt eder, såsom han har lovat, skolen I hålla denna gudstjänst.
26. När då edra barn fråga eder: 'Vad betyder denna eder gudstjänst?',
27. skolen I svara: 'Det är ett påskoffer åt HERREN, därför att han gick förbi Israels barns hus i Egypten, när han hemsökte Egypten, men skonade våra hus.'» (2 Mos 12:24-27)

Omnämnt i Bibeln

I GT omnämna påskfirningar endast vid ett fåtal tillfällen. Givetvis firades den regelbundet förutom under de stora avfallsperioderna.

- andra året efter Exodus (4 Mos 9:1-5)
- innan israeliterna nådde löfteslandet (Jos 5:10)
- under Salomo (2 Krön 8:13)
- Hiskia (2 Krön 30:15)
- Josia (2 Kung 23:21)
- Esra (6:19)

Bilagor till påsken

Nu följer hela 9 omfattande bilagor till påsken. Vill man bara veta vilka föreskrifter för påsken det finns i Bibeln kan man hoppa över dem alla och gå direkt till "Det osyrade brödets högtid" som följer bilagorna. Annars så stiftar man bekantskap med de bilagor som intresserar. De sex sista bilagorna behandlar den profetiska uppfyllelsen Jesu sista påsk.

Bilagorna är som följer:

- *Den första påsken*
- Första påskfirandet efter ökenvandringen
- Påskfirning under senare tid
- Påskveckans kronologi
- Jesus vårt påskalamm
- Påskmåltidsceremonin - Sedern
- Den sista måltiden - citat
- Vilken veckodag korsfästes Jesus
- Vilket år korsfästes Jesus

Den första påsken

Här kommer en sammanställning av vad som hände under den första påsken

HERREN slår Egyptens förstfödda

29. Och vid midnattstiden slog HERREN allt förstfött i Egyptens land, från den förstfödde hos Farao, som satt på tronen, ända till den förstfödde hos fången, som satt i fångelset, så ock allt förstfött ibland boskapen.
30. Då stod Farao upp om natten jämte alla sina tjänare och alla egyptier, och ett stort klagorop upphävdes i Egypten; ty intet hus fanns, där icke någon död låg. (2 Mos 12:29-30)

Farao kallar på Mose och Aron - folket får gå

31. Och han kallade Mose och Aron till sig om natten och sade: »Stån upp och dragen ut från mitt folk, I själva och Israels barn; och gån åstad och hållen gudstjänst åt HERREN, såsom I haven begärt.
32. Tagen ock edra får och edra fäkreatur, såsom I haven begärt, och gån åstad, och välsignen därvid mig.» (2 Mos 12:31-32)

Egyptierna skyndade på Israelerna

33. Och egyptierna trängde på folket för att med hast få dem ut ur landet, ty de tänkte: »Eljest dö vi allasammans.» (2 Mos 12:33)

Tog sin osyrade deg, ägodelar och stort byte

34. Och folket tog med sig sin deg, innan den ännu hade blivit syrad; de togo sina baktråg och lindade in dem i mantlarna och buro dem på sina axlar.
35. Och Israels barn hade gjort såsom Mose sade: de hade av egyptierna begärt deras klenoder av silver och guld, så ock kläder.
36. Och HERREN hade låtit folket finna nåd för egyptiernas ögon, så att de gåvo dem vad de begärde. Så togo de byte från egyptierna. (2 Mos 12:34-36)

Ett stort folk

37. Och Israels barn bröto upp och drogo från Rameses till Suckot, vid pass sex hundra tusen män till fots, förutom kvinnor och barn. (2 Mos 12:37)

Även andra än Israeler gick med

38. En hop folk av allahanda slag drog ock åstad med dem, därtill får och fäkreatur, boskap i stor myckenhet. (2 Mos 12:38)

Bakade osyrat bröd

39. Och av degen som de hade fört med sig ur Egypten bakade de osyrade kakor, ty den hade icke blivit syrad; de hade ju drivits ut ur Egypten utan att få dröja; ej heller hade de kunnat tillreda någon reskost åt sig. (2 Mos 12:39)

Slutet på 430 år i Egypten

40. Men den tid Israels barn hade bott i Egypten var fyra hundra trettio år.

41. Just på den dag då de fyra hundra trettio åren voro förlidna drogo alla HERRENS härskaror ut ur Egyptens land. (2 Mos 12:40-41)

En HERRENS vakenatt

42. En HERRENS vakenatt var detta, när han skulle föra dem ut ur Egyptens land; denna samma natt är HERRENS, en högtidsvaka för alla Israels barn, släkte efter släkte. (2 Mos 12:42)

Första påskfirandet efter ökenvandringen

Inga påskhögtider under ökenvandringen

Eftersom ingen oomskuren fick ta del av påskmåltiden firades ingen påskhögtid under ökenvandringen. Inte förrän Kanaan intogs 40 år efter uttåget firades den tredje påskhögtiden.

1. Då nu alla amoréernas konungar på andra sidan Jordan, på västra sidan, och alla kananéernas konungar vid havet hörde huru HERREN hade låtit vattnet i Jordan torka ut framför Israels barn, medan vi gingo över den, blevo deras hjärtan förfärade, och de hade icke längre mod att stå emot Israels barn. (Josua 5:1)

Omskärelse för alla

2. Vid den tiden sade HERREN till Josua: »Gör dig stenknivar och omskär åter Israels barn, för andra gången.»
3. Då gjorde Josua sig stenknivar och omskar Israels barn vid Förhudshöjden.
4. Och orsaken varför Josua omskar dem var denna: allt det folk av mankön, som hade dragit ut ur Egypten, alla stridbara män, hade dött i öknen under vägen, efter uttåget ur Egypten.
5. Ty väl hade bland folket alla de som voro med under uttåget blivit omskurna, men de bland folket, som voro födda i öknen under vägen, efter uttåget ur Egypten, de voro alla oomskurna.
6. Ty Israels barn vandrade i öknen i fyrtio år, under vilken tid alla stridbara män i folket, som hade dragit ut ur Egypten, förgingos, eftersom de icke hörde HERRENS röst, varför ock HERREN svor att han icke skulle låta dem se det land som han med ed hade lovat deras fäder att giva oss, ett land som flyter av mjölk och honung.
7. Men deras barn, som han hade låtit uppstå i deras ställe, dem omskar nu Josua, ty de hade förhud, eftersom de icke hade blivit omskurna under vägen.
8. Och när allt folket hade blivit omskuret, stannade de kvar där de voro i lägret, till dess de hade blivit läkta. (Josua 5:2-8)

Det här skedde vid Gilgal

9. Och HERREN sade till Josua: »I dag har jag avvältrat från eder Egyptens smälek.» Och detta ställe fick namnet Gilgal, såsom det heter ännu i dag.
10. Medan nu Israels barn voro lägrade i Gilgal, höllo de påskhögtid den fjortonde dagen i månaden, om aftonen, på Jerikos hedmarker.
11. Och dagen efter påskhögtiden åto de osyrat bröd och rostade ax av landets säd, just på den dagen. (Josua 5:9-11)

Mannat upphörde

12. Och mannat upphörde dagen därefter, då de nu åto av landets säd, och Israels barn fingo icke manna mer, utan de åto det året av landet Kanaans avkastning. (Josua 5:12)

Påskfirning under templens tid

Vid templet

Senare när templet byggts, förde folket sitt lamm till Jerusalem och lät det slaktas vid templet.

Påskalamm föddes upp på Betlehems ängar

Med tiden blev det för svårt för alla att ta med sig sitt eget får. Därför började leviterna föda upp lamm på ängarna kring Betlehem, som de sedan sålde åt folket.. Folket kunde alltså köpa sig ett påskalamm som redan var godkänt och avskilt och felfritt, ett lamm som hade fötts för att dö som ett påskalamm. Enligt Josefus uppgick antalet offerlamm en påsk till 256 000.

Slakt vid nionde timmen

Den 14:de dagen väntar man under lovsång på den nionde timmen (15.00). Leviter i tusental står uppradade i flera led. Varje Levit har en skål i vilken han ska ta emot blodet för att hälla över det i nästa skål. Blodet måste hållas i rörelse för att inte koagulera på vägen till offeraltaret. Vid nionde timmen blixtrar knivarna till och lammen utgjuter sitt blod. Under lovsång från Psaltaren förs blodet från en levit till en annan till offeraltaret. vartefter decimeras skaran och var och en går för att bereda påskmåltiden som skall intas när påskdagen börjar vid den tolfte timmen (kl 6)

Påskveckans kronologi

Sista veckan i Jesu liv innan hans lidande och död är den viktigaste i hans jordiska liv. Det är också den period som får det mest omfattande utrymmet i alla fyra evangelierna. En del har uttryckt det så att det som kommer före påskveckans händelser endast är en inledning och bakgrund till densamma.

Johannes konstaterar att

"sex dagar före påsk kom Jesus till Betania där Lasarus bodde, Han som Jesus uppväckt från det döda." Joh 12:1

När Jesus hade sin sista måltid sa han

"Det var strax före påskhögtiden och Jesus visste att stunden hade kommit, då han skulle lämna denna värld och gå till Fadern... (Joh 13:1)

Den här versen visar tydligt att Jesus hade sin sista måltid med lärjungarna innan den egentliga påskfirningen inleddes, alltså Nisan 13/14. Det här visas ytterligare i Joh 18:28 som säger oss att morgonen efter den sista måltiden så förs Jesus till Pretoriet för att dömas. De judiska auktoriteterna vägrar dock att gå in dit eftersom de då skulle bli orena och inte kunna delta i påskfirandet.

I Joh 19:14 konstateras också att Jesus ställs inför Pilatus på påskens tillredelsedag, alltså inte under den första dagen av det osyrade brödets högtid som var en stor festdag. I Joh 19:31 konstaterar han också att

"eftersom det var tillredelsedag och judarna inte ville att kropparna skulle hänga kvar på korset över sabbaten - det var nämligen en stor sabbatsdag - bad de Pilatus att de korsfästas ben skulle krossas och kropparna föras bort." Jfr också Joh 19:42.

Således måste Johannes tidsangivelse "sex dagar före påsk" betyda sex dagar före Nisan 15, den första dagen av det osyrade brödets högtid som synonymt kallades påsk. Den dagen började alltså på kvällen den dag då Jesus hade blivit korsfäst som alltså var på påskens tillredelsedag, den dag då de sista förberedelserna gjordes och påskalammet slaktades ca kl 15. Jesus hade alltså sin sista måltid kvällen före tillredelsedagen, följande morgon korsfästes Jesus 9.00 på påskens tillredelsedag. Han dog samma dag kl 15.00 och sattes i graven innan sabbaten infann sig, alltså före solnedgången.

Ordet för förberedelsedag som används (paraskevee) har i den moderna grekiskan fått betydelsen fredag. (Finch s. 29)

När Johannes sa: sex dagar före påsk menade han alltså sex dagar före Nisan 15. Den kvällen då man satte sig ner för att äta påskalammet. Det som slaktats på eftermiddagen 14 Nisan. Denna bestämning behövs inför följande analys av påskveckans händelser.

Med dessa fakta som bakgrund kan vi titta lite närmare på de sista dagarna och vad som hände. Sex dagar bakåt från Nisan 14/15 för oss till lördag kväll/söndag 8/9 Nisan.. Det är söndag när Jesus anländer till Betania. Han kan inte ha anlänt dit på lördag p.g.a. att resande var förbjudet på sabbaten. Han äter kvällsmat den kvällen och drar sig tillbaka.

Jag har sorterat uppgifterna om varje dag så att om det är längre tillhörande textavsnitt så har jag först refererat till deras innehåll och sedan skrivit ut hela textavsnitten till sist så att man kan läsa dem i sin helhet om man vill eller så enbart nöja sig med referaten och hoppa till översikten av nästa dag.

Måndag 10 Nisan

Jesus rider in i Jerusalem. Vid kvällen återvänder Han till Betania som bara ligger en liten bit bort

¹²Nästa dag hade folk i stora skaror kommit till högtiden. När de fick höra att Jesus var på väg in i Jerusalem, ¹³tog de palmlad och gick ut för att möta honom. Och de ropade: ”Hosianna! Välsignad är han som kommer i Herrens namn, han som är Israels konung.” ¹⁴Och Jesus fann ett åsnefö och satt upp på det, såsom det står skrivet: ¹⁵*Frukta inte, du Sions dotter! Se, din konung kommer, ridande på ett åsnefö* (Joh 12:12-15)

Så kom han in i Jerusalem, in på tempelplatsen. Han såg sig omkring överallt, och eftersom det redan var sent på dagen, gick han ut till Betania med de tolv. (Mark 11:11)

Tisdag 11 Nisan

I Mark 11:12 konstateras att det är nästa dag när de lämnar Betania så är de hungriga. Det är här Jesus förbannar fikonsträdet. Sedan rensar han templet.

¹²När de dagen därefter var på väg från Betania, blev han hungrig. ¹³På långt håll såg han ett fikonsträd som hade gröna blad, och han gick dit för att se om han skulle finna något på det. Men när han kom fram till trädet, fann han ingenting annat än blad. Var det då inte fikonens tid? ¹⁴Jesus sade till trädet: ”Aldrig någonsin skall någon äta frukt från dig (Mark 11:12-14)

De kom till Jerusalem, och Jesus gick in på tempelplatsen och började driva ut dem som sålde och köpte. Han slog omkull borden för dem som växlade pengar och stolarna för dem som sålde duvor, ¹⁶och han tillät inte att man bar på något över tempelplatsen. ¹⁷Han undervisade dem och sade: ”Är det inte skrivet: *Mitt hus skall kallas ett bödens hus för alla folk?* Men ni har gjort det till ett rövarnäste.” ¹⁸När översteprästerna och de skriftlärda hörde detta, försökte de finna ett sätt att röja honom ur vägen. Ty de var rädda för honom, eftersom alla människor var överväldigade av hans undervisning. (Mark 11:15-18)

Därefter konstateras att när kvällen kom gick Jesus och hans lärjungar ut ur staden, antagligen till deras bas på oljeberget.

¹⁹Så snart det blev kväll lämnade han staden. (Mark 11:19)

Onsdag 12 Nisan

Nästa morgon är trädet förtorkat från roten. Det är nu onsdag. Jesus går igen till tempelområdet och har en rad diskussioner med de skriftlärde och sadduceerna.. Kapitel 11 och 12 är ägnat åt dessa i sin helhet.

Sedan berättar Markus att Jesus lämnade templet och drog sig tillbaka till Oljeberget. Mark 13:1-37. Luk 21:37 Här ges den berömda oljebergsprofetian som även finns återgiven i Matteus 24-25 och Lukas 21. Det här var Jesu sista utläggning och avslutade Jesu allmänna tjänst förutom Jesu avskedstal i Johannes 13-16.

I Mark 14:1 säger Markus att det nu är 2 dagar till påsken och det osyrade brödets högtid. Matteus säger samma sak i Matt 26:1-2. De två begreppen används synonymt vilket sägs ut i Lukas 22:1

14¹Det var nu två dagar kvar till påsken och det osyrade brödets högtid. Överstepräster och de skriftlärda sökte efter ett sätt att gripa Jesus med list och döda honom. ²De sade: ”Inte under högtiden, för att det inte skall uppstå oro bland folket.” (Mark 14:1, Matt 26:1-2)

Det osyrade brödets högtid som kallas påsk var nu nära (Lukas 22:1)

Josefus säger också samma sak ... "upon the approach of that feast of unleavened bread, which is called the passover... (Whiston 1667-1752; Ant. Of the Jews 7:9:3)

Två dagar före påskfirningen inleds fredag kväll leder oss till onsdag kväll, vilket bekräftar den givna kronologin.

Efter Jesu profetiska utläggning på oljeberget beslutar de att gå tillbaka till Betania, kanske för att de vet att de religiösa ledarna börjat smida planer på att fånga Jesus. Här träffar de den spetälske Simon i hans hus i Betania. Här smörjer Maria Magdalena Jesus och Judas går ut för att köpslå om att förråda Jesus. Mark 14:3-11

Här följer nu de här avsnitten utskrivna.

Så snart det blev kväll lämnade han staden.

Lär av fikonsträdet

²⁰När de tidigt på morgonen gick förbi fikonsträdet, såg de att det hade torkat nerifrån roten. ²¹Petrus kom ihåg vad som hade hänt och sade till Jesus: ”Rabbi, se, fikonsträdet som du förbannade har torkat.” ²²Jesus svarade dem: ”Tro på Gud! ²³Amen säger jag er: Om någon säger till detta berg: Lyft dig och kasta dig i havet, och inte tvivlar i sitt hjärta utan tror att det han säger skall ske, då skall det ske. ²⁴Därför säger jag er: Allt vad ni ber om och begär, tro att ni har fått det, så skall det vara ert. ²⁵Och när ni står och ber, så förlåt om ni har något emot någon. Då skall också er himmelske Fader förlåta er era överträdelse.”

Frågan om Jesu fullmakt

²⁷De kom in i Jerusalem igen, och när Jesus gick omkring på tempelplatsen, kom överstepräster och de skriftlärda och de äldste fram till honom ²⁸och frågade: ”Vad har du för fullmakt att göra detta? Och vem har gett dig den fullmakten att göra det?” ²⁹Jesus svarade dem: ”Jag vill fråga er om en sak. Svara mig på den, så skall jag säga er vad jag har för fullmakt att göra detta. ³⁰Johannes dop,

var det från himlen eller från människor? Svara mig!”³¹ De överlade med varandra: ”Säger vi: Från himlen, kommer han att fråga: Varför trodde ni då inte på honom?”³² Säger vi: Från människor...” – Men det vågade de inte för folket, eftersom alla ansåg att Johannes verkligen var en profet.³³ De svarade Jesus: ”Vi vet inte.” Han sade till dem: ”Då säger inte heller jag er vad jag har för fullmakt att göra detta.”

Liknelsen om de onda vingårdsarbetarna

12¹Sedan började Jesus tala till dem i liknelser: ”En man planterade en vingård. Han satte stängsel kring den, högg ut en vinpress och byggde ett vaktorn. Därefter arrenderade han ut den till vingårdsarbetare och reste bort.² När tiden var inne, skickade han en tjänare till vingårdsarbetarna för att få sin del av vingårdens avkastning.³ Men de tog fast honom, slog honom och skickade i väg honom tomhänt.⁴ Då skickade han en annan tjänare till dem. Honom slog de i huvudet och hånade.⁵ Sedan skickade han ännu en och honom dödade de. Han skickade också många andra. En del slog de, andra dödade de.

⁶Ännu en hade han, en älskad son. Honom sände han till slut till dem. Han tänkte: De kommer att ha respekt för min son.⁷ Men vingårdsarbetarna sade till varandra: Här har vi arvtagaren! Kom, låt oss döda honom, så blir arvet vårt.⁸ Och de tog fast honom, dödade honom och kastade ut honom ur vingården.⁹ Vad skall nu vingårdens herre göra? Han skall komma och döda vingårdsarbetarna och lämna vingården till andra.

¹⁰Har ni inte läst det här stället i Skriften: *Den sten som byggnadsarbetarna kastade bort har blivit en hörnsten.*¹¹ *Herren har gjort detta, och underbar är den i våra ögon.*¹² De hade nu velat gripa honom men vågade inte för folket. De förstod att det var med tanke på dem som han hade berättat liknelsen. Och de lämnade honom och gick sin väg.

Skatt till kejsaren

¹³Sedan sände de till honom några fariseer och herodianer för att snärja honom genom något ord.¹⁴ De kom till honom och sade: ”Mästare, vi vet att du är trovärdig och inte tar parti för någon utan behandlar alla lika. Du ger en rätt undervisning om Guds väg. Är det tillåtet att betala skatt till kejsaren eller är det inte tillåtet? Skall vi betala eller inte?”¹⁵ Men Jesus förstod att de hycklade och sade till dem: ”Varför försöker ni snärja mig? Ge mig ett mynt och låt mig se på det.”¹⁶ De räckte fram ett, och han frågade dem: ”Vems bild och inskrift är detta?” De svarade: ”Kejsarens.”¹⁷ Då sade Jesus till dem: ”Ge då kejsaren vad som tillhör kejsaren, och Gud vad som tillhör Gud.” Och de förundrade sig över honom.

De dödas uppståndelse

¹⁸Till Jesus kom också sadduceer – dessa påstår att det inte finns någon uppståndelse – och de frågade honom:¹⁹ ”Mästare, Mose har gett oss denna föreskrift: *Om någon har en bror som dör och efterlämnar hustru men inga barn, då skall hans bror gifta sig med henne och skaffa barn åt sin bror.*²⁰ Nu fanns där sju bröder. Den förste gifte sig. Han dog utan att ha lämnat efter sig några barn.²¹ Den andre gifte sig med henne, men också han dog barnlös. På samma sätt gick det med den tredje.²² Ingen av de sju lämnade barn efter sig. Sist av alla dog kvinnan.²³ Vid uppståndelsen, när de uppstår, vem av dessa skall hon då vara hustru till? Alla sju var ju gifta med henne.”

²⁴Jesus sade till dem: ”Tar ni inte fel, just därför att ni inte förstår Skrifterna och inte heller Guds makt?²⁵ När de döda uppstår gifter de sig inte och blir inte bortgifta, utan de är som änglarna i himlen.²⁶ Men när det gäller de dödas uppståndelse, har ni då inte i Moses bok läst stället om törnbusken, hur Gud sade till Mose: *Jag är Abrahams Gud och Isaks Gud och Jakobs Gud?*²⁷ Han är inte de dödas utan de levandes Gud. Ni misstar er fullständigt.”

Det viktigaste budet

²⁸En av de skriftlärdade som hörde dem diskutera fann att Jesus hade gett dem ett bra svar. Han kom fram till honom och frågade: ”Vilket är det största av alla buden?” ²⁹Jesus svarade: ”Det största är detta: *Hör Israel! Herren, vår Gud, Herren är en,* ³⁰*och du skall älska Herren din Gud av hela ditt hjärta, av hela din själ, av hela ditt förstånd och av hela din kraft.* ³¹Sedan kommer detta: *Du skall älska din nästa som dig själv.* Inget annat bud är större än dessa.” ³²Den skriftlärdade sade: ”Du har rätt, Mästare, det är sant som du säger. Han är en, och det finns ingen annan än han. ³³Och att älska honom av hela sitt hjärta och av hela sitt förstånd och av hela sin kraft och att älska sin nästa som sig själv, det är mer än alla brännoffer och andra offer.” ³⁴När Jesus hörde att mannen hade svarat förståndigt, sade han till honom: ”Du är inte långt från Guds rike.” Sedan vågade ingen fråga honom längre.

Är Messias Davids son?

³⁵Då Jesus undervisade i templet frågade han: ”Hur kan de skriftlärdade säga att Messias är Davids son? ³⁶David har själv sagt genom den helige Ande: *Herren sade till min Herre: Sätt dig på min högra sida, tills jag har lagt dina fiender under dina fötter.* ³⁷David kallar honom Herre. Hur kan Messias då vara Davids son?” Den stora folkskaran lyssnade gärna på honom.

Jesus varnar för de skriftlärdade

³⁸När Jesus undervisade sade han också: ”Akta er för de skriftlärdade, som tycker om att gå omkring i långa mantlar och bli hälsade på torgen ³⁹och sitta på de främsta platserna i synagogorna och få hedersplatserna vid festmåltiderna. ⁴⁰De äter änkorna ur husen och ursäktar sig med sina långa böner. De skall få en så mycket strängare dom.”

Änkans offergåva

⁴¹Jesus satte sig mitt emot offerkistan och såg hur folket lade pengar i den. Många rika gav mycket. ⁴²Där kom också en fattig änka och lade ner två små kopparmynt, några ören. ⁴³Då kallade han till sig sina lärjungar och sade till dem: ”Amen säger jag er: Denna fattiga änka lade dit mer än alla de andra som lade något i offerkistan. ⁴⁴Ty alla gav de av sitt överflöd, men hon gav av sin fattigdom, allt vad hon hade att leva på.” (Mark 11:19-12:44)

Tiden för templets ödeläggelse

13¹När Jesus gick ut från templet, sade en av hans lärjungar till honom: ”Mästare, se vilka stenar och vilka byggnader!” ²Jesus sade till honom: ”Du ser dessa stora byggnader. Här skall inte sten lämnas på sten, utan allt kommer att brytas ner.”

³Jesus satt på Oljeberget mitt emot templet, och Petrus, Jakob, Johannes och Andreas var ensamma med honom. Då frågade de: ⁴”Säg oss när detta skall ske? Och vad är det för tecken som visar när allt detta till sist kommer att hända?” ⁵Jesus sade till dem: ”Se till att ingen bedrar er. ⁶Många skall komma i mitt namn och säga: Jag är Messias, och de skall bedra många. ⁷När ni får höra stridslarm och rykten om krig, bli då inte förskräckta. Sådant måste komma, men därmed har slutet ännu inte kommit. ⁸Folk skall resa sig mot folk och rike mot rike. Det skall bli jordbävningar på många platser, och det skall uppstå hungersnöd. Detta är början på ’födslovandorna’.

⁹Var på er vakt! Man skall utlämna er åt domstolar och misshandla er i synagogor, och ni kommer att ställas inför landshövdingar och kungar för min skull och stå som vittnen inför dem. ¹⁰Men först måste evangeliet predikas för alla folk. ¹¹När man för bort er och utlämnar er, så gör er inte bekymmer för vad ni skall säga. Vad som ges er i den stunden skall ni tala. Det är inte ni som då talar, utan den helige Ande. ¹²En bror kommer att utlämna sin bror till att dödas, en far sitt barn,

och barn skall sätta sig upp mot sina föräldrar och döda dem. ¹³Ni kommer att bli hatade av alla för mitt namns skull. Men den som håller ut intill slutet skall bli frälst.

¹⁴När ni ser 'förödelsens styggelse' stå där han inte skulle stå – den som läser detta bör noga lägga märke till det – då skall de som bor i Judeen fly bort till bergen. ¹⁵Den som är på taket skall inte stiga ner och gå in för att hämta något i sitt hus, ¹⁶och den som är ute på åkern skall inte vända tillbaka för att hämta sin mantel. ¹⁷Ve dem som väntar barn eller ammar i de dagarna! ¹⁸Be att det inte händer på vintern. ¹⁹Ty det skall i de dagarna komma en sådan nöd att något liknande inte har förekommit sedan Gud i begynnelsen skapade världen, och inte heller skall komma. ²⁰Om Herren inte förkortade den tiden skulle ingen människa bli frälst. Men för de utvaldas skull har han förkortat den tiden. ²¹Om någon då säger till er: Se, här är Messias, eller: Se, där är han, så tro det inte. ²²Falska messiasgestalter och falska profeter skall träda fram och göra tecken och under för att om möjligt leda de utvalda vilse. ²³Men var på er vakt! Jag har sagt er allt i förväg.

Människosonens återkomst

²⁴Men i de dagarna, efter denna nöd, skall solen förmörkas, och månen skall inte ge sitt sken.

²⁵Stjärnorna skall falla från himlen, och himlens krafter skall skakas. ²⁶Då skall man få se Människosonen komma bland molnen med stor makt och härlighet. ²⁷Och då skall han sända ut änglarna och samla sina utvalda från de fyra väderstrecken, från jordens ända till himlens yttersta gräns.

²⁸Lär av en jämförelse med fikonträdet. Redan när kvisten blivit mjuk och bladen spricker ut, vet ni att sommaren är nära. ²⁹När ni ser allt detta hända, skall ni på samma sätt veta att han är nära och står vid dörren. ³⁰Amen säger jag er: Detta släkte skall inte förgå, förrän allt detta händer. ³¹Himmel och jord skall förgå, men mina ord skall inte förgå. ³²Men om den dagen eller den stunden vet ingen något, inte änglarna i himlen, inte ens Sonen, ingen utom Fadern.

³³Var på er vakt och håll er vakna, ty ni vet inte när tiden är inne. ³⁴Det är som när en man reste bort. Han lämnade sitt hus och gav sina tjänare i uppdrag att sköta var och en sin uppgift. Portvakten befallde han att vara vaksam. ³⁵Vaka därför! Ni vet inte när husets herre kommer, om det sker på kvällen eller vid midnatt eller på efternatten eller på morgonen. ³⁶Vaka, så att han inte plötsligt kommer och finner att ni sover. ³⁷Vad jag säger till er, det säger jag till alla: Vaka!"

Onda anslag mot Jesus

14¹Det var nu två dagar kvar till påsken och det osyrade brödets högtid. Överstepräster och de skriftlärdade sökte efter ett sätt att gripa Jesus med list och döda honom. ²De sade: "Inte under högtiden, för att det inte skall uppstå oro bland folket."

En kvinna smörjer Jesus

³När Jesus var i Betania och låg till bords i Simon den spetälskes hus, kom en kvinna som hade en alabasterflaska med dyrbar äkta nardusolja. Hon bröt upp flaskan och hällde ut oljan över hans huvud. ⁴Några blev upprörda och sade: "Varför detta slöseri med oljan! ⁵Den hade man kunnat sälja för mer än tre hundra denarer och ge åt de fattiga." Och de grälade på henne. ⁶Men Jesus sade: "Låt henne vara! Varför oroar ni henne? Hon har gjort en god gärning mot mig. ⁷De fattiga har ni alltid hos er, och när ni vill kan ni göra gott mot dem, men mig har ni inte alltid. ⁸Hon har fullgjort sin uppgift. I förväg har hon smort min kropp till begravningen. ⁹Amen säger jag er: Överallt i världen där evangeliet predikas, skall man också berätta vad hon gjorde och komma ihåg henne."

Judas förråder Jesus

¹⁰Men Judas Iskariot, en av de tolv, gick till överstepräster för att utlämna Jesus åt dem. ¹¹När de hörde det blev de glada och lovade honom en summa pengar. Sedan sökte han efter ett lämpligt tillfälle att förråda honom. (Mark 13:1-14:11)

Templet skall brytas ner

24När Jesus lämnade templet och var på väg ut, kom hans lärjungar fram och visade honom på tempelbyggnaderna. ²Men han sade till dem: ”Ni ser allt detta. Amen säger jag er: Här skall inte lämnas sten på sten. Allt skall brytas ner.”

Nöd och förföljelse

³När Jesus sedan satt på Oljeberget och lärjungarna var ensamma med honom, gick de fram till honom och frågade: ”Säg oss: När skall detta ske, och vad blir tecknet på din återkomst och den här tidsålderns slut?” ⁴Jesus svarade dem: ”Se till att ingen bedrar er. ⁵Ty många skall komma i mitt namn och säga: Jag är Messias, och de skall leda många vilse. ⁶Ni kommer att höra stridslarm och rykten om krig. Se då till att ni inte blir skrämda. Ty detta måste hända, men därmed har slutet ännu inte kommit. ⁷Folk skall resa sig mot folk och rike mot rike, och det skall bli hungersnöd och jordbävningar på den ena platsen efter den andra. ⁸Men allt detta är bara början på ’födslovåndorna’.

⁹Då skall man utlämna er till att misshandlas och dödas, och ni kommer att bli hatade av alla folk för mitt namns skull. ¹⁰Och då skall många komma på fall, och de skall förråda varandra och hata varandra. ¹¹Många falska profeter skall träda fram och bedra många. ¹²Och eftersom laglösheten tilltar, kommer kärleken att svalna hos de flesta. ¹³Men den som håller ut intill slutet skall bli frälst. ¹⁴Och detta evangelium om riket skall predikas i hela världen till ett vittnesbörd för alla folk, och sedan skall slutet komma.

Förödelsens styggelse

¹⁵När ni då ser ’förödelsens styggelse’, som profeten Daniel talar om, stå på helig plats – den som läser detta bör noga lägga märke till det – ¹⁶då måste de som är i Judeen fly bort till bergen. ¹⁷Den som är på taket skall inte gå ner för att ta med sig det som finns i huset, ¹⁸och den som är på åkern skall inte vända tillbaka för att hämta sin mantel. ¹⁹Ve dem som väntar barn eller ammar i de dagarna! ²⁰Be att ni inte måste fly under vintern eller på sabbaten. ²¹Ty då skall det bli en så stor nöd att något liknande inte förekommit sedan världens begynnelse och aldrig mer skall förekomma. ²²Och om inte den tiden förkortades, skulle ingen människa bli frälst. Men för de utvaldas skull kommer den tiden att förkortas.

²³Om någon då säger till er: Se här är Messias, eller: Där är han, så tro det inte. ²⁴Ty falska messiasgestalter och falska profeter skall träda fram och göra stora tecken och under för att om möjligt bedra även de utvalda. ²⁵Jag har nu sagt er detta i förväg. ²⁶Om de alltså säger till er: Han är i öknen, så gå inte dit, eller: Han är i de inre rummen, så tro det inte. ²⁷Ty liksom blixten går ut från öster och syns ända borta i väster, så skall Människosonens ankomst vara. ²⁸Där den döda kroppen är samlas gamarna.

Människosonens återkomst

²⁹Strax efter de dagarnas nöd skall solen förmörkas och månen inte ge sitt sken. Stjärnorna skall falla från himlen, och himlens krafter skall skakas. ³⁰Då skall Människosonens tecken synas på himlen, och jordens alla folk skall jämra sig, när de ser Människosonen komma på himlens moln med stor makt och härlighet. ³¹Med starkt basunljud skall han sända ut sina änglar, och de skall samla hans utvalda från de fyra väderstrecken, från himlens ena ända till den andra.

³²Lär av en jämförelse med fikonsträdet. Redan när kvisten blir mjuk och bladen spricker ut, vet ni att sommaren är nära. ³³När ni ser allt detta vet ni på samma sätt att han är nära och står vid dörren. ³⁴Amen säger jag er: Detta släkte skall inte dö, förrän allt detta händer. ³⁵Himmel och jord skall förgå, men mina ord skall aldrig förgå. ³⁶Men om den dagen eller stunden vet ingen något, inte himlens änglar, inte ens Sonen, ingen utom Fadern.

³⁷Ty som det var i Noas dagar, så skall det vara vid Människosonens återkomst. ³⁸Som människorna levde dagarna före floden: de åt och drack, gifte sig och blev bortgifta, ända till den dag då Noa gick in i arken, ³⁹och de visste ingenting, förrän floden kom och ryckte bort dem alla – så skall Människosonens ankomst vara. ⁴⁰Då skall två män vara ute på åkern. Den ene skall tas med, den andre lämnas kvar. ⁴¹Två kvinnor skall mala på en handkvarn. Den ena skall tas med, den andra lämnas kvar.

⁴²Var därför vaksamma. Ty ni vet inte vilken dag er Herre kommer. ⁴³Men det förstår ni att om husets ägare visste när på natten tjuven kom, då skulle han hålla sig vaken och inte tillåta att någon bröt sig in i hans hus. ⁴⁴Var därför också ni beredda! Ty i en stund när ni inte väntar det kommer Människosonen.

⁴⁵Om det finns en trogen och förståndig tjänare, som av sin herre blivit satt över de andra tjänarna för att ge dem mat i rätt tid, ⁴⁶salig är den tjänaren, om hans herre finner honom göra så, när han kommer. ⁴⁷Amen säger jag er: Han skall sätta honom över allt vad han äger. ⁴⁸Men om tjänaren är ond och säger i sitt hjärta: Min herre dröjer, ⁴⁹och han börjar slå de andra tjänarna och äter och dricker med dem som är druckna, ⁵⁰då skall hans herre komma en dag när tjänaren inte väntar honom och i en stund han inte känner till ⁵¹och hugga honom i stycken och låta honom få sin plats bland hycklare. Där skall man gråta och skära tänder.

Liknelsen om de tio jungfrurna

25¹Då skall himmelriket liknas vid tio jungfrur som tog sina lampor och gick ut för att möta brudgummen. ²Fem av dem var oförståndiga och fem var förståndiga. ³De oförståndiga tog sina lampor men tog ingen olja med sig. ⁴De förståndiga tog olja i kärlen tillsammans med sina lampor. ⁵Då nu brudgummen dröjde, blev de alla sömniga och somnade. ⁶Vid midnatt hördes ett rop: Se, brudgummen kommer! Gå ut och möt honom. ⁷Då vaknade alla jungfrurna och gjorde i ordning sina lampor. ⁸De oförståndiga sade till de förståndiga: Ge oss av er olja! Våra lampor slocknar. ⁹De förståndiga svarade: Den räcker kanske inte både för oss och för er. Gå i stället till dem som säljer och köp. ¹⁰Men när de hade gått för att köpa kom brudgummen. Och de som stod färdiga gick med honom in till bröllopfesten, och dörren stängdes. ¹¹Sedan kom de andra jungfrurna tillbaka och sade: Herre, Herre, öppna för oss! ¹²Men han svarade: Amen säger jag er: Jag känner er inte. ¹³Vaka därför, ty ni vet inte vilken dag eller timme han kommer.

Liknelsen om talenterna

¹⁴Det kommer att bli som när en man skulle resa utomlands. Han kallade till sig sina tjänare och lämnade sin förmögenhet åt dem. ¹⁵En gav han fem talenter, en annan två och en tredje en talent – var och en efter hans förmåga. Sedan gav han sig i väg. ¹⁶Den som hade fått fem talenter gick genast och satte dem i omlopp och tjänade fem talenter till. ¹⁷Den som hade fått två talenter tjänade på samma sätt två till. ¹⁸Men den som fått en talent gick och grävde ner den i marken och gömde sin herres pengar.

¹⁹En lång tid därefter kom tjänarnas herre och krävde redovisning av dem. ²⁰Den som hade fått fem talenter kom då och lämnade fram fem talenter till och sade: Herre, fem talenter överlämnade du åt mig. Nu har jag tjänat fem till. ²¹Hans herre sade till honom: Bra, du gode och trogne tjänare. Du har varit trogen i det lilla. Jag skall sätta dig över mycket. Gå in i din herres glädje! ²²Så kom den som hade fått två talenter fram och sade: Herre, två talenter överlämnade du åt mig. Här är två till som jag har tjänat. ²³Hans herre sade till honom: Bra, du gode och trogne tjänare. Du har varit trogen i det lilla. Jag skall sätta dig över mycket. Gå in i din herres glädje!

²⁴Också den som hade fått en talent kom fram. Han sade: Herre, jag vet att du är en hård man, som skördar där du inte har sått och samlar in där du inte har strött ut. ²⁵Av fruktan för dig gick jag och gömde din talent i jorden. Här har du vad som är ditt. ²⁶Hans herre svarade honom: Du onde och late tjänare. Du visste att jag skördar där jag inte har sått och samlar in där jag inte har strött ut. ²⁷Då

borde du ha satt in mina pengar i en bank, så att jag hade fått igen det som är mitt med ränta när jag kom. ²⁸Ta därför ifrån honom talenten och ge den åt honom som har tio talenter. ²⁹Ty var och en som har skall få, och det i överflöd, men den som inget har, från honom skall tas också det han har. ³⁰Kasta ut den oduglige tjänaren i mörkret här utanför. Där skall man gråta och skära tänder.

Människosonens dom

³¹När Människosonen kommer i sin härlighet och alla änglar med honom, då skall han sätta sig på sin härlighets tron. ³²Och alla folk skall samlas inför honom, och han skall skilja dem från varandra, som en herde skiljer fåren från getterna. ³³Och fåren skall han ställa på sin högra sida och getterna på den vänstra. ³⁴Då skall konungen säga till dem som står på hans högra sida: Kom, ni min Faders välsignade, och ta i besittning det rike som stått färdigt åt er från världens begynnelse. ³⁵Ty jag var hungrig och ni gav mig att äta. Jag var törstig och ni gav mig att dricka. Jag var främling och ni tog emot mig. ³⁶Jag var naken och ni klädde mig. Jag var sjuk och ni besökte mig. Jag var i fängelse och ni kom till mig. ³⁷Då skall de rättfärdiga svara honom: Herre, när såg vi dig hungrig och gav dig att äta, eller törstig och gav dig att dricka? ³⁸Och när såg vi dig vara främling och tog emot dig eller naken och klädde dig? ³⁹Och när såg vi dig sjuk eller i fängelse och kom till dig? ⁴⁰Då skall konungen svara dem: Amen säger jag er: Allt vad ni har gjort för en av dessa mina minsta bröder, det har ni gjort mot mig.

⁴¹Sedan skall han säga till dem som står på den vänstra sidan: Gå bort ifrån mig, ni förbannade, till den eviga elden som är beredd åt djävulen och hans änglar. ⁴²Ty jag var hungrig och ni gav mig inte att äta. Jag var törstig och ni gav mig inte att dricka. ⁴³Jag var främling och ni tog inte emot mig, naken och ni klädde mig inte, sjuk och i fängelse och ni besökte mig inte. ⁴⁴Då skall de svara: Herre, när såg vi dig hungrig eller törstig eller som främling eller naken eller sjuk eller i fängelse och tjänade dig inte? ⁴⁵Då skall han svara dem: Amen säger jag er: Allt vad ni inte har gjort för en av dessa minsta, det har ni inte heller gjort för mig. ⁴⁶Och dessa skall gå bort till evigt straff, men de rättfärdiga till evigt liv.”

Onda anslag mot Jesus

26¹När Jesus hade avslutat hela detta tal, sade han till sina lärjungar: ²”Ni vet att det om två dagar är påsk. Då skall Människosonen bli utlämnad till att korsfästas.” ³Översteprästerna och folkets äldste samlades nu i översteprästen Kajfas palats. ⁴De planerade att gripa Jesus med list och döda honom. ⁵Men de sade: ”Inte under högtiden så att det uppstår oro bland folket.”
(Matt 24-26:5)

Torsdag 13 Nisan

Hittills har alltså synoptikerna noggrant följt med händelserna under påskveckan dag för dag. Men vad sker nu, vad har de att säga om torsdagen 13 Nisan? Ingenting! Direkt efter att ha avslutat händelserna från Nisan 12 säger Markus, Matteus och Lukas såhär:

På första dagen av det osyrade brödets högtid, när man slaktade påskalammet, frågade hans lärjungar honom: ”Vart vill du att vi skall gå och ställa i ordning, så att du kan äta påskalammet?” (Mark 14:12)

Första dagen i det osyrade brödets högtid gick lärjungarna fram till Jesus och frågade: ”Var vill du att vi skall ställa i ordning, så att du kan äta påskalammet?” (Matt 26:17)

Så kom den dag i det osyrade brödets högtid, när påskalammen skulle slaktas. ⁸Då sände Jesus i väg Petrus och Johannes och sade: ”Gå och gör i ordning, så att vi kan äta påskalammet.” (Luk 22:7)

Vad som sägs här skulle tyda på att det nu var Fredagen den 14 Nisan och att nu var skulle påskalammet slaktas. Men här är det nånting som bör noteras. Skulle lärjungarna, som givetvis hade firat flera påskhögtider, också tillsammans med Jesus, gått omkring ända till den tid då påskalammen slaktas utan att ha en aning om var de överhuvudtaget skulle samlas för att äta påskalammet. Det här var judarnas största högtid! Förberedelserna för måltiden var noggranna. Bl.a. måste ju man noggrant gå igenom huset för att försäkra sig om att varje smula av syrat bröd skulle vara borta ur huset. En mängd ingredienser måste inhandlas och tillagas på rätt sätt för att man skulle kunna äta påskalammet på föreskrivet sätt.

Så Jesus skulle ha lagt en stor börda på lärjungarnas axlar om han först när tiden var inne sa att nu skulle de börja förbereda, när allt redan borde vara klart. Vi ska också komma ihåg att den enda platsen där offer av påskalammen kunde ske var vid templet. Lärjungarna kunde inte offra det själva någon annanstans, i så fall skulle de ha brutit lagens goda föreskrifter på Jesu befallning och Jesus skulle bara ha dött för sin egen synd utan att kunna sona våra. Vi ska då också komma ihåg att detta var ett tidskrävande projekt när tiotusentals människor trängdes vid templet vid tiden för påskalammens offrande. Dessa skedde ca 13.30-15.30. Före det skulle ett påskalam köpas färdig granskat eller så skulle det granskas av prästerna. Denna noggranna granskning inleddes egentligen redan tidigt från morgonen. Så igen: skulle lärjungarna ha stått oförberedda tills tiden för påskalammens slaktande skulle det inte gått att hinna förbereda för något påskafirande det året...

Nej, det finns nog inte en hel dags tomrum i de synoptiska evangelierna. Antagligen kom de till Jesus ganska tidigt den 13 Nisan för att ta reda på var de skulle förbereda påskmåltiden. Sedan spenderade Petrus och Johannes hela den dagen med att finna den övre salen samt att förbereda firningen, inhandla ingredienser, finkamma huset på syrat bröd m.m. De förberedde inte endast påskmåltiden utan hela veckans festligheter. Det osyrade brödets högtid följde ju direkt efter påskkvällens händelser och de festligheterna pågick ju en hel vecka.

Vi kommer ihåg att de tre synoptikerna är i total samstämmighet om att efter utläggningen vid Oljeberget var det ännu två dagar fram till påsken onsdagen den 12 Nisan.

Jesus visste nog förstås vad han gjorde. Han var inte oorganiserad och oplanerad till den grad att han inte visste att förbereda för påskveckans firning i tid. Men Han visste att Han måste ha tillfälle

till en sista måltid med lärjungarna där han skulle instifta det nya förbundet. Det såg Jesus till genom de hemlighetsfulla förberedelserna att han fick, utan att hans motståndare skulle få reda på var han höll hus och på så vis kunna störa Honom eller på något sätt krångla till Guds planer för Honom. Allt var under högsta kontroll. Allt skedde enligt Guds lags föreskrifter!

När Jesus under måltidens gång sa "gör detta till min åminnelse", så ledde Han inte någon gemenskapsmåltid där alla Hans lärjungar följde hans ledning. Det Han gjorde var att Han berättade vad de skulle göra nästa kväll, inte vad de skulle göra nästa gång om ett från och med nu. Vad Jesus gjorde var att Han avslöjade för sina lärjungar vad som skulle hända nästa kväll. De kunde knappt tro sina öron när Jesus berättar att Han inte kan vara med och fira påskmåltiden med dem nästa natt.

Efter att lärjungarna hade förberett påskfirningen och det osyrade brödets festvecka och de samlats tillsammans för att äta gör Jesus lärjungarna stumma genom att förkunna att "jag har längtat mycket efter att äta detta påskalamm med er, innan mitt lidande börjar. Ty jag säger er att jag inte kommer att äta det förrän det får sin fullbordan i Guds rike" (Luk 22:15-16) I den Interlineära Bibeln översätts det ...aldrig på något sätt skall jag äta... Ordet påskalamm (passover) refererar inte till den specifika måltiden (lika litet som påskalamm gör det i många översättningar utan till firningen överhuvudtaget det året.

Vi behöver alltså observera att Jesus säger att han inte skall äta påskalamm igen förrän det får sin fullbordan i himlen före den sista måltiden inleds. Så vi kan förstå att Jesus hade längtat att fira en sista påskfest med lärjungarna innan hans slutliga lidande börjar. En tydligare översättning vore då:

"Then he said to them: With desire I desired this Passover, to eat with you before my suffering. But I tell you that there is no way that I will eat of it until it is fulfilled in the kingdom of God" (Luk 22:15-16)

I den interlineära grekisk engelska översättningen:

"And he said to them, with great desire I desired this passover to eat with you before I suffer. For I say to you that I may by no means eat it until it is fulfilled in the Kingdom of God. (Luk 22:15-16)

Jesus firade påsken varje år med lärjungarna, men nu berättade han den chockerande nyheten för sina lärjungar att han aldrig skulle "äta påskalamm" innan den får sin fullbordan i Guds rike - Han berättar det kvällen före, när allt är i ordningställt och firningen står för dörren... Han hade intensivt längtat efter att få äta det en sista gång tillsammans med dem, men det fick han inte.

Följande bild kan kanske tydliggöra:

Om någon säger till dig att nu ska vi göra i ordning för thanksgiving en dag före den infaller, skulle du då dra slutsatsen att nu ska vi fira den en dag tidigare än normalt, eller är det inte så att det innebär att då går du och handlar det som behövs, snyggar till hemmet rengör badrummet ställer i ordning bord och stolar m.m.. Varför skulle man vänta till sista minuten med att få allt klart? Om den personen senare samma dag när ni har satt er ner tillsammans säger till dig: Jag hade gärna velat vara med på thanksgiving middagen men jag kan inte. Skulle du då anta att den personen talar om den måltid ni då håller på och äter eller om den det var tänkt ni skulle äta tillsammans nästa dag.

Även om Jesus gav sina lärjungar alla indikationer om att de skulle fira en normal påsk tillsammans det året gav Han dem vid kvällsmåltiden det chockartade beskedet att det skulle bli ändrade planer. Hur skulle det ha varit om Han under det Han åt det årets påskalam "avslöjade" att om ett år skulle Han inte kunna fira det tillsammans med dem. Det blir ju nästan löjligt, åtminstone omotiverat. Jaha, ska du vara på någon längre resa då? Skulle Jesus ha stört den högtidliga och föreskrivna ceremonin där man ihågkom Hans Fars mäktiga under när Han räddade Israels barn undan slaveriet med att berätta något Han, enligt lärjungarnas sätt att se det, lika gärna kunde ha berättat när som helst det inkommande året. Det skulle bli nästintill parodi på en dåtida påskfirning där bordssällskapet helt skulle ha kommit av sig i ceremonin. Men nu var det ett omskakande besked. Vad skulle hända de närmaste dygnet om Jesus inte 24 timmar senare skulle kunna sätta sig ner tillsammans med lärjungarna och äta påskalammsmåltiden?

Johannes säger det mycket klart och tydligt när han säger att "det var strax före påskhögtiden... De åt kvällsmål..." Joh 13:1-2. Han bekräftar alltså att detta var före påsken och han ger ingen speciell betydelse åt maten, det var ett kvällsmål...

Det var strax före påskhögtiden, och Jesus visste att stunden hade kommit, då han skulle lämna denna värld och gå till Fadern. Han hade älskat sina egna här i världen, och han älskade dem in i det sista.

²De åt kvällsmål, och djävulen hade redan ingett Judas, Simon Iskariots son, den tanken att han skulle förråda honom (Joh 13:1-2)

När Paulus refererar till det här i 1 Kor 11:20-27 talar han enbart om Herrens måltid, han talar om natten då Han blev förrådd - inte att det var påskalammet eller "Sedern" som de samlats för. I sammanhanget blir det också klart att Herrens måltid nog intas mer än bara vid påsken en gång i året.

Om det nu var så att Jesus faktiskt visste, även tidigare, att han inte skulle kunna delta i påskalamms måltiden som vanligt det året - varför gav Han då lärjungarna föreställningen att allt skulle ske på normalt sätt. Kunde det vara så att Jesus ville att allt skulle te sig normalt in i det sista för Han visste att lärjungarna skulle ha mist fattningen och inte klarat av situationen annars. Det skulle inte ha blivit förberett med något rum om de vetat... Kunde det vara så att Jesus ville ha möjligheten att förklara allting för dem den sista måltiden, så nära symbolikens uppfyllande som möjligt...

P.g.a. att lärjungarna inte visste vad som väntade kunde de med bibehållen handlingskraft ge sig iväg och förbereda inte enbart följande kvälls påskalammsmåltid utan även den direkt påföljande veckans festligheter (det osyrade brödets högtid). Skulle de fira påskalammsmåltid samma dag var de för sent ute för allting (till templet och skaffa påskalam, städa huset, göra i ordning föreskrivna ingredienser och maträtter m.m.). Rummet de förberedde skulle utgöra platsen för Jesus och Hans lärjungar att vistas i hela veckan.. Lärjungarna var fortfarande i detta övre rum när Jesus återvände till dem efter sin uppståndelse. (Tolkningen att förberedelserna var för hela veckan ser jag som en tolkning som kanske stämmer, kanske inte). Bl.a. i Folkbibeln står det att de redde till påskalammet. Detta är en direkt missvisande översättning (eller snarare en översättning där man tolkat in att vad de gjorde var att göra klart påskalammet) Det som står i texten är att de förberedde påskmåltidsfirningen (Sedern)

Vad innebär det att "bryta brödet"? Angav det att det var en ceremoniell påskalammsmåltid? Nej, det innebar bara att man åt tillsammans. Åtminstone senare så skulle allt syrat bröd vara utrensat

redan kvällen före påsken, men det kan hända att det inte var nödvändigt på Jesu tid. Ordet som används är det för bröd i allmänhet inte det specifika för osyrat bröd.

Det var efter måltiden Jesus gav instruktionen om brödet och vinet. Hur de skulle förstå det när de åt Sedern kvällen efter. Han visade dem hur de skulle minnas hans död - ett syndfritt offer som ger oss liv och näring.

Hur skulle lärjungarna ha kunnat tro att Judas gick ut för att göra inköp om han gått ut mitt under Sedern? För det första skulle alla andra äta påskalammet då, för det andra skulle det ha varit ytterst konstigt om någon avlägsnat sig under den heliga och högtidliga stunden då Sedern intogs med alla föreskrivna textläsningar, sånger och maträtter. Var det däremot en helt vanlig måltid så var slutsatsen inte konstig. Det kan även hända att de inledde den sista måltiden tidigare än man ofta tänkt sig om Judas skulle ha kunnat vänta sig att hitta öppna affärer ännu vid sitt utträde. Kanske inleddes måltiden en sen eftermiddag, tidig kväll.

Johannes var den sista att skriva ner sitt evangelium. Han förtydligade tidpunkten genom att uttryckligen hävda att den sista måltiden var strax före påsken.

Jesus kom inte till jorden för att äta en sista påskalammsmåltid, han kom för att bli vårt påskalamm!

Fredag Nisan 14

Efter att den sista måltiden var över blev Jesus arresterad i Getsemane omkring midnatt. Han togs under natten till översteprästen och sedan till Pilatus. Under morgontimmarna Nisan 14 blev han dömd av mobben som samlats och korsfästes ca 9.00, alltså vid tiden för morgonoffret. Han hängde på korset ca 6 timmar och dog ca 15.00. Det var vid tiden för påskalammens slaktande och aftnonoffret. P.g.a. att en stor sabbat (som samtidigt var den naturliga sabbaten och den första, extra festliga, dagen av det osyrade brödets högtid) höll på att inträda, krossades benen på Jesus medfångar ett spjut stacks genom hans sida och Jesus placerades i graven innan solen gick ner och sabbaten inträdde.

Vid hans död blev det samtidigt en jordbävning som skakade Jerusalem, döda stod upp. Allt det här skedde som ett tecken på vilken enormt viktig händelse som skedde.

Var samlades lärjungarna sen på kvällen? Ja, om det stämmer som föreslagits så samlades de i det rum som de gjort i ordning för veckans högtidsfirande. En del föreslår att det kan ha varit Josef från Arimateas hus. Kanske det, men då har vi förflyttat oss till vad som är spekulation eller alternativt kvalificerade gissningar.

När de den kvällen drack av vinet och åt av brödet förstod de vad Jesus talat om kvällen innan. De hade idag sett Jesu blod rinna och Jesu kropp brytas sönder, det sanna felfria påskalammet. Gör detta till min åminnelse... Detta hade inte Jesus sagt att de skulle göra vid nästa års seder, utan vid nästa kväll, alltså nu samma dag som Jesus dött.

Huruvida lärjungarna kunde samla sig på ett sådant sätt att det skulle ha varit möjligt för dem att klara av att fira påskmåltiden enligt givna föreskrifter är väl nog med tanke på omständigheterna synnerligen osäkert.

Hemligheten med synoptikernas vittnesbörd

Hur kan man då förklara synoptikernas synbara samsyn då de hävdar att det var på den första dagen av det osyrade brödets högtid som lärjungarna kom och frågade var de skall fira påskalammet. Förutom den här utsagan så är kronologin i harmoni mellan alla fyra evangelierna. Därför är det nog ett misstag att försöka rucka på allt annat istället för att hitta en annan förståelse till varför det står så här.

Matteus konstaterar helt enkelt (i grundtexten) att: på det första (i början) av det osyrade. Han hävdar alltså inte explicit att det var den första officiella dagen av festligheterna (Nisan 14). Redan på torsdagen (Nisan 13) skulle de sista resterna av syrat bröd avlägsnas.

Enligt tidiga vittnesbörd var det Matteus, och inte Markus, evangelium som skrevs först, och det skrevs först på Arameiska. Detta hävdar bl.a. Origenes och Eusebius i hans tidiga kyrkohistoria. Donald Guthrie hävdar i en introduktion till Nya Testamentet att ingen apostel skulle ha använt ett verk av en icke-apostel som grund för sin eget evangelium. Matteus var ju en apostel, medan Markus inte var det.

I Matteus finns det således inget problem då det gäller att harmoniera uttalandet med övriga kronologiska angivelser och med Johannesevangeliet. Men när Markus- och Lukas evangeliet skrevs ner år senare så användes antagligen Matteus som något slags grundmaterial. Då kanske de

uppfattade Matteus uttalande som att han sa att det var den första officiella dagen av festligheterna.

Var den sista måltiden en påskalammsmåltid?

Det har av de flesta ansetts vara underförstått att den sista måltiden Jesus åt med sina lärjungar var en påskalammsmåltid, även om det aldrig sägs att det var så. Den slutsatsen har man dragit mest på det enkla faktum att synoptikerna verkar hävda att det var på det osyrade brödets första dag som de satt ner tillsammans. Men synen att det var en påskalammsmåltid motsägs av flera andra faktorer.

Om det var en påskalammsmåltid de åt den första dagen av det osyrade brödet högtid så skulle Jesu arrestering, hans nattliga förhör, hans dom av Pilatus, mänskomassornas närvaro, Jesu transport av korset och Simon av Cyrene som kom från fälten, alla de passerande mänskorna vid korset... Allt detta skulle ha tilldragit sig på den stora sabbat och festdag som Nisan 15 utgjorde. Det kan anses som fullkomligt omöjligt. Dessutom blir ju brådskan att döma och korsfästa, samt få ner Jesus och rövarena från korset innan sabbaten bryter in fullständigt meningslöst, omotiverat och konstigt.

Se vidare bilagan om Jesu sista måltid där jag går igenom vad som sägs under den och jämför vad som borde hända om det var en sista måltid.

Den profetiska tidtabellen

De av Gud föreskrivna festligheterna fungerar även som en profetisk kalender. Om Jesus inte åt påskalammet det sista året utan själv blev vårt påskalamm, som Bibeln säger på andra ställen, så slaktades Jesus samma dag och samma klockslag som påskalammen slaktades - perfekt timing! I så fall lades han i graven och låg där hela det osyrade brödets första och festliga dag (Nisan 14 var ju den egentliga påsken). Det osyrade brödet talade om syndfrihet, om avsaknad av korruption och nedbrytning som jäst förorsakar och försnabbar. Jesu kropp i graven bröts inte ner. Han var en syndfri kropp som förmultningen eller döden inte kunde bryta ner. Han uppstod på den tredje dagen Nisan 16. Det var dagen för förstlingskärvens presenterande. Den representerade och var ett tecken på att också resten av skörden skulle bli lyckosam. Jesus uppstod som förstlingen av de döda, som ett tecken på att också alla andra som blir inlemmade i Honom skall stå upp en dag till evigt liv. Alltså jag upprepar - perfekt timing.

Men om Jesus inte dog när påskalammen slaktades utan dagen därpå, så kan man bara konstatera att han missar, han är i så fall hela tiden en dag för sent ute...

Påskalamm torsdag Nisan 13?

Det finns de som hävdar att olika kalendrar tillämpades och att Jesus och hans lärjungar skulle ha följt en annan än den gängse. Det är sant att det fanns olika synpunkter på kalenderfrågor. Men till dem hörde inte på vilken dag påskalammen skulle ätas. Det man inte var ense om var hur man skulle tolka föreskriften för förstlingsfruktens firande. De flesta och det som var förhärskande ansåg att "dagen efter sabbaten" syftade på det osyrade brödets första dag så att förstlingsfrukten skulle firas Nisan 16, medan en del sadduceer ansåg att det som avsågs var den vanliga sabbatens

efterföljande dag. Alltså kan man inte hävda att Jesus följde en annan kalender och därför skulle ha ätit påskalamm 13 Nisan.

Jesus kritiserade heller aldrig den kalender som följdes på Hans tid. Ända från Hans ungdom så firade Han påskfestligheterna i enlighet med traditionen. (Luk 2:42)

Kunde de inte ha fixat till det själv då. Det finns stränga föreskrifter i lagen om att offer får endast ske i templet. Jesus skulle ha brutit mot Guds uppenbarade vilja om han tillåtit privat offrande utfört av lärjungarna själva. Den enda tid det gick att få ett påskalamm var Nisan 14 fr.o.m eftermiddagen ca 15.00.

Det är kanske dags att flytta fokus från måltiden till Jesus - vårt påskalamm. Han kom inte för att äta ett påskalamm, Han kom för att bli ett påskalamm. Han var Lammet som var slaktat sedan världens begynnelse (Upp 13:8)

Jesus vårt påskalamm

När vi läser i de fem moseböckerna om tabernaklet, offerväsendet och föreskrifterna för de stora nationella festdagarna är det inga mänskliga påfund vi läser om. Det var inte människans uppfattning om hur någon gud skulle blidkas. Det var Gud själv som detaljerat angav för Mose hur Han skulle tillbes och tjänas. Han angav hur människan skulle kunna komma inför honom. Vilka Hans villkor var för att kunna vandra mitt bland sitt folk, vilket han förunderligt nog ville - och fortfarande vill. Det är nåd utöver nåd vi får läsa om i de fem moseböckerna.

Därför att Gud bestämt att påskfirandet skulle syfta hän på Jesu död var denna högtid inte bara en tillbakaskådande minneshögtid. Den var också en framåtskådande profetia.(Odeberg)

Gud visste även hur Han på ett slutgiltigt sätt skulle ta hand om synden och den makt den hade över mänskorna. Han visste ju om varje dag i historien innan någon av dem kommit. Han visste således även allt om det liv hans son skulle få här på jorden, inklusive hur det fullkomliga syndoffret skulle ske. Därför kunde Gud i offerbestämmelsernas alla detaljer förutsäga vad Messias skulle utföra. Man skulle kunna känna igen honom när han kom tack vare offerväsendet föreskrifter. Jesus försökte alltså inte passa in i de messianska profetiorna, det var profetiorna som följde honom.

Jesus är att känna igen i alla offer som Gud gav Mose och det Israeliska folket, men nu ska vi bara se på hur Han blev vårt fullkomliga påskalamm, vars blod räddar oss undan fördärvaren. Vi gör det helt enkelt genom att se på de föreskrifter som fanns för påskalammet i 2 Mos 12.

Varje husfar tar ett påskalamm

3. Talen till Israels hela menighet och sägen: På tionde dagen i denna månad skall var husfader taga sig ett lamm, så att vart hushåll får ett lamm.

Jesus hade fötts vid Betlehems ängar för att dö som det felfria påskalammet. Under tiden mellan den 10 och 14 Nisan skulle lammen inspekteras för att granskas huruvida de verkligen var felfria eller ej. Den 10:e Nisan red Jesus in i Jerusalem för att granskas av de skriftlärde och prästerna.

Ett felfritt lamm av hankön

5. Ett felfritt årgammalt lamm av hankön skolen I utvälja; av fåren eller av getterna skolen I taga det. (2 Mos 12:5)

Jesus är vårt felfria lamm. Ingen fann honom skyldig till något brott överhuvudtaget, varken mot civil- eller Mose lag. Det "brott" han dömdes för var hädelse. Detta p.g.a. att Han sa sanningen - att han var Guds son.

Förvaras till 14:de Nisan och slaktas vid aftontiden

6. Och I skolen förvara det intill fjortonde dagen i denna månad; då skall man -- Israels hela församlade menighet slakta det vid aftontiden.

Under fem) dagar var Jesus under uppsikt. Men de kunde inte finna något att anklaga honom för. Han var utan fel och brist.

Uttrycket som översatts till aftontiden uttrycker egentligen tiden när solen håller på att gå ner., alltså eftermiddagen. Påskalammen slaktades vid nionde timmen (15.00) Alltså exakt då som Jesus dog.

Klockan 9.00 14 Nisan till Golgata

Klockan nio på morgonen den 14:de Nisan förs Jesus till Golgata för att korsfästas. Korsets trä lades på hans skuldror, liksom en gång offerveden lades på Isaks. Detta var den tid på dagen då leviterna vässade sina knivar. Nu sker det som Gud hade talat till ormen på syndafallets dag "Kvinnans säd skall söndertrampa ditt huvud och du ska stinga den i hälen". Vad Gud syftade på här var korsdöden, när den var som värst smärtsam: när den korsfäste försöker häva sig själv upp på sina genomstungna fötter för att få mera luft till sina lungor. Denna ångestkamp med kvävningdöden sliter sönder hans häl.

När lammen slaktas dör Jesus

Klockan tre när ljudet av lovsången på tempelplatsen tonar ut över staden, slaktas offerlammen och Jesus utropar det är fullbordat och giver upp andan.

Blodet stryks på dörrposterna

22. Och tagen en knippa isop och doppen den i blodet som är i skålen, och bstryken det övre dörrträet och båda dörrposterna med blodet som är i skålen. (2 Mos 12:7,22)

Jesu blod rann på korsträdets stam.

Ingen får gå ut från blodets fristad

Och ingen av eder må gå ut genom sin hus dörr intill morgonen.

23. Ty HERREN skall gå fram för att hemsöka Egypten; men när han ser blodet på det övre dörrträet och på de två dörrposterna, skall HERREN gå förbi dörren och icke tillstämja Fördärvaren att komma i edra hus och hemsöka eder. . (2 Mos 12:22b-23)

Endast i skydd av Jesu blod är vi trygga för fördärvaren. Går vi utanför det beskyddet är vi skyddslösa.

Intet ben får sönderslås

Och intet ben skolen I sönderslå därpå. (2 Mos 12:46b)

På Jesus slogs, i motsats till rövarna, inget ben sönder.

Hela djuret steks på eld och äts samma natt

8. Och man skall äta köttet samma natt.

9. I skolen icke äta något därav rått eller kokt i vatten, utan det skall vara stekt på eld, med huvud, fötter och innanmäte. (2 Mos 12:8-9)

Hela Jesu ande, själ och kropp stektes i lidandets ugn. Men han bestod eldsprovet. Hans rättfärdighet var som rent guld.

Med osyrat bröd och bittra örter

Man skall äta det med osyrat bröd jämte bittra örter. (2 Mos 12:8)

Jesu kropp var obefläckad av syndens surdeg, men präglad av svåra lidanden.

Inget kvar till morgonen

10. Och I skolen icke lämna något därav kvar till morgonen; skulle något därav bli kvar till morgonen, skolen I bränna upp det i eld. (2 Mos 12:10)

Jesus blev inte att hänga över natten utan togs genast ner och begravdes.

Ät påklädda

11. Och I skolen äta det så: I skolen vara omgjordade kring edra länder, hava edra skor på fötterna och edra stavar i händerna. Och I skolen äta det med hast. Detta är HERRENS Påsk. (2 Mos 12:11)

Man kan inte rätt delta i HERRENS påsk och samtidigt vara inställd på att förbli i det andliga Egypten. Man måste vara beredd att resa, att bryta upp från ett liv i aktiv synd eller allmän likgiltighet.

Påskan - dom över det onda

12. Ty jag skall på den natten gå fram genom Egyptens land och slå allt förstfött i Egyptens land, både människor och boskap; och över Egyptens alla gudar skall jag hålla dom; jag är HERREN. (2 Mos 12:12)

När Jesus dog avväpnades och dömdes alla andliga furstar och väldigheter. Mänskligheten värsta fiende - döden - besegrades.

Blodet - tecknet till räddning

13. Och blodet skall vara ett tecken, eder till räddning, på de hus i vilka I ären; ty när jag ser blodet, skall jag gå förbi eder. Och ingen hemsökelse skall drabba eder med fördärv, när jag slår Egyptens land. (2 Mos 12:13)

Jesu blod - min räddning

En åminnelse dag som skall firas för alltid

14. Och I skolen hava denna dag till en åminnelse dag och fira den såsom en HERRENS högtid. Såsom en evärdlig stiftelse skolen I fira den, släkte efter släkte. (2 Mos 12:14)
24. Detta skolen I hålla; det skall vara en stadga för dig och dina barn till evärdlig tid.
25. Och när I kommen in i det land som HERREN skall giva åt eder, såsom han har lovat, skolen I hålla denna gudstjänst.
26. När då edra barn fråga eder: 'Vad betyder denna eder gudstjänst?',
27. skolen I svara: 'Det är ett påskoffer åt HERREN, därför att han gick förbi Israels barns hus i Egypten, när han hemsökte Egypten, men skonade våra hus.'» (2 Mos 12:24-27)

Vi ska för alltid minnas Jesu lidande och vad han gjorde för oss. När den slutliga domens dag kommer och Gud skall hemsöka de onda andemakterna och deras tjänare eller likgiltiga medlöpare är vi som är under Jesu blods beskydd i säkerhet. Vi kommer att bli skonade - för Jesu - det sanna påskalammets skull.

Följ Paulus uppmaning

Låt oss då rensa bort onskans surdeg, inte mer ge det en skyddad plats i våra liv. Istället ska vi hålla högtid med den glädje som följer renhet och sanning i spåren. Vi har ju ett påskalamm som är slaktat för oss.

Det finns ett intimt samband mellan påsken och nattvardsfirandet. Vid nattvarden används vin som erinrar om det vid påsken utgjutna blodet och bröd som erinrar om det om det osyrade brödets högtid. Jesus instiftade nattvarden vid en påsk. Både påsken och nattvarden är gudomliga instiftelser och båda är måltider som firas till åminnelse och "som en HERRENS högtid" och som därför beständigt upprepas. Båda talar om befrielse. Båda är också gemenskapsmåltider (Ex 12:44,47; 1 Kor 10:17). Påsken är en måltid för sådan som är beredda att bryta upp och nattvarden riktar blickarna mot Herrens återkomst.. I väntan på den dagen skall vi "stå med bältet fäst om livet".

Gud vare tack för hans ousägligt rika gåva!

Påskmåltidsceremonin - Sedern

Här kommer en översiktlig genomgång av den ceremoni som gicks igenom på det som motsvarar vår långfredagskväll. Det finns olika versioner av hur firningen gått till och olika judiska traditioner gör på lite olika sätt, men det som här återges är åtminstone ett av de sätt som använts. Uppgifterna är plockade från bl.a. "Feasts of Israel" och Nilssons "Blodsförbundet"

Jag tror inte att Jesu sista måltid var en påskalammsmåltid - se övriga bilagor om orsaken till det - men jag har i alla fall tagit med en del kommentarer som utgår från att det var så.

Ett blodsförbund

Påskmåltiden påminner om att de har ett evigt förbund med Gud och varandra - ett blodsförbund - som inte kan annulleras och inte får brytas (Nilsson).

Ingen jäst i huset

Innan högtiden skulle allt syrat bröd skaffas ut ur varje hem. Detta gjordes genom en symbolisk husrengöring där husfadern tänder ett ljus och gör en noggrann genomletning av huset. Numera deltar hela familjen i detta. Surdeg representerar bl.a. det gamla livet i Egyptens fångenskap. De kunde således inte ha både Egyptens levnadssätt och samtidigt vara avskilda för Gud.

Förbundsmåltiden

När surdegen rensats ut från huset är familjen redo att på ett värdigt sätt begå förbundsmåltiden som är en glädjehögtid med Gud och med varandra. Just innan de börjar äta påminner de sig om löftet att det genom Abrahams säd skall komma en som skall bli en välsignelse för hela världen. ” Han som kommer ska inte endast vara deras kung, utan också Emmanuel - Gud med oss. När folket sedan kom till det utlovade landet och växte till började de förvänta sig att löftena skulle uppfyllas.

Den som skulle komma

Därför blev det så att familjerna vid påskmåltiden beredde en plats vid sitt bord för den som skulle komma. Symboliskt firade de sin måltid tillsammans med denna. De placerade en bägare vid ena bordsändan. Denna bägare kallades ”välsignelsens kalk”. (Kor 10:16) Ingen fick dricka ur denna kalk, för den var reserverad för honom som skulle komma. Enligt traditionen skulle han, när han kom, dricka ur denna kalk och ingå ett nytt förbund med sitt folk. Den tomma platsen vid bordet fick Israels folk att alltid se fram mot den dag då han skulle sitta till bords med dem. De placerade också en bägare för Elias på bordet. De trodde att han skulle komma och tillkännage den utlovade Messias ankomst. (Mal 3:1; 4:5-6). Så när man satte sig till bords fick den yngste i familjen gå och öppna dörren och inbjuda Elias och be honom delta i måltiden. Hela familjen steg upp och sade gemensamt: ”Välsignad vare han som kommer” När han inte kom återvände barnet till sin plats och alla deltog i följande bön (sidan 124 i Nilsson).

Påsen med de tre facken

Det osyrade bröd som nu skall brytas, är inte placerat på tallrikarna. Av någon okänd anledning har det stoppats i en tygpåse, som är rikt broderas med guldtråd. Påsen har tre fack. Tre osyrade bröd är placerade där - ett bröd i varje fack. Det kallas "matza" Under måltiden tar värden fram brödet ur det mellersta facket och låter det gå från den ena till den andra. i det att var och en bryter en bit och äter det. Israels folk har den tron att de tre bröden representerar deras trosfäder: Abraham, Isak och Jakob. De äter det mellersta brödet som symboliserar Isak, som blev offerad. Men de kan inte själva förstå denna tolkning, därför att Isak blev ju inte offerad. Men Isaks bröd bryts och var och en äter av detta "afikomen", som är ett ord som härleds från ett grekiskt ord som betyder "den som kommer".

Förändringar i ritualen/Modernt observerande

På Jesu tid hade åtskilliga förändringar skett i ritualen. Blodet av det slaktade lammet ströks inte längre på dörrposterna utan utgjöts vid brännoffersaltaret där slaktandet började omkring kl 3 på eftermiddagen (9:e timmen) den 14 nisan. På natten mellan den 14:e och den 15:e nisan åt man påskalammet, varvid deltagarna i måltiden, som skulle vara minst 10, låg till bords i vanlig dräkt, alltså inte längre stod resklädda med stavar i händerna. Den liggande ställningen intogs som ett tecken på friborehet: i Egypten var Israeliterna slavar, nu är de fria. Dessutom hade ett rätt långt rituellt program för måltiden uppkommit under tidernas gång och såg ut på följande sätt. Denna nya ceremoni kallades Seder.

Förberedelser

Innan påskhögtiden inleddes hade alla hus mycket noggrant gåtts igenom för att avlägsna alla små rester av jäst bröd.

Uppläggning

Den här påskceremin är ganska lång och kan hålla på ända fram till midnatt. Man har speciell bordsplacering där ledaren sitter vid bordsändan och den yngste sitter vid hans högra sida. Till vänster om ledaren sitter hedersgästen eller så har man reserverat plats för Elia! Modern i huset inleder påskfirningsritualen genom att tända ett ljus.

Under måltiden drack man fyra bägare vin, vilket bl.a.. symboliserade den fyrfaldiga glädjen av återlösningen från slaveriet.

Den första bägaren

1/ Efter en tacksägelsebön av husfadern för den heliga högtiden och vinet ("Lovad vare du Herre vår Gud som har skapat vinträdets frukt" "Blessed art Thou, O Lord our God, King of the universe, Who created the fruit of the vine. Blessed art thou, O Lord our god, Who has chosen us for thy service from among the nations.. Blessed art thou, O Lord our God, King of the universe, Who hast kept us in life, Who has preserved us, and has enabled us to reach this season) fylldes en bägare vin och dracks laget runt

Om sista måltiden faktiskt var en påskalammsmåltid så var det om den här bägaren det står nämnt i Luk 22:17: "Och han tog en bägare, tackade Gud och sade:..."

Händerna tvättades

Den andra ceremonin bestod av att husfadern och alla de andra tvättade sina händer. En familjemedlem kommer med en kanna vatten samt en handduk. Detta är en symbolisk reningsakt inför det att de tar itu med maten.

De gröna örterna

De gröna örterna åts sedan de hade doppats i en skål fylld med salt vatten. Kanske en påminnelse om åren med tårar och lidande i Egypten.

Det mittersta osyrade brödet

Nu tar ledaren det mittersta osyrade brödet (Matza) ur linneväskan för att bryta det i två delar. Den ena halvan viras in i en liten linneduk och göms bort någonstans i huset medan barnen täcker för sina ögon. Denna bit återkommer senare under Sedern.

De fyra frågorna

I det här skedet frågar det yngsta barnet de traditionella "påskfrågorna" för att uppfylla 2 Mos 12:26: "Vad betyder den här ceremonin (gudstjänsten)

"varför är denna kväll annorlunda än alla andra kvällar? Under alla andra kvällar äter vi syrat eller osyrat bröd, men under den här kvällen äter vi endast osyrat bröd? Alla andra kvällar äter vi alla slag av örter, men den här kvällen endast bittra. Alla andra kvällar doppar vi inte brödet ens en gång, men den här kvällen doppar vi brödet två gånger. Alla andra kvällar äter vi endera sittande eller liggande, men den här kvällen äter vi liggande (tillbakkalutade)

Om den sista måltiden var en påskalammsmåltid så var det här kontexten när Johannes lutande mot Jesus vid måltiden (Joh:13:23) Johannes anses av traditionen vara den yngste och skulle således ha frågat frågorna.

Den andra bägaren

Nu hålls den andra bägaren vin i och svaret på de fyra frågorna ges genom en lång berättelse som återger påskberättelsen. Den börjar med Abrahams kallelse från Ur och slutar med laggivningen på Sinai. När de tio plågorna i Egypten beskrivs hålls en gnutta vin ur bägaren varje gång. Detta uttrycker sorgen man känner för Egyptiernas lidanden. Under berättelsens gång förklaras de olika föremålen på det dukade påskbordet.

Det första Hallel

Innan den andra bägare dricks ur så reciteras den första halvan av "lovsången" (=Hallel) alltså Ps 113-114.

Utdrag ur intressanta verser:

Vem är som HERREN vår Gud, Han som tronar så högt, Han som ser så djupt, vem i himmelen och på jorden? (Ps 113:5-6)

Handtvagning nr 2

Nu var det dags för en andra handtvagning i ceremoniellt syfte.

Doppandet av osyrat bröd

Nu bröts det övre osyrade brödet tillsammans med det som blev över av det mittersta i bitar och delades ut till alla. Varje person måste äta en bit osyrat bröd doppat i pepparrot och "haroset" (en äppelmix). Det här är en påminnelse om ljuvligheten av Guds förlossning mitt ur deras bittra slaveri. Sedan sätter varje person fyllning av pepparrot mellan två bitar av osyrat bröd. Denna kallas för "Hillel Sandwich" för att hedra den berömde rabbin som lärde att man skulle ta tillräckligt med pepparrot för att tårar skulle komma fram. Så skulle alla lättare identifiera sig med sina förfäders lidanden.

Påskalammet

Nu var det dags för den egentliga huvudrätten. påskalammet. Vid Jesu tid bestod den av rostat lamm serverat med bittra örter och osyrat bröd. Idag är måltiden mycket mera varierad och överdådig

Afikomen

Efter lammet sändes barnen ut för att leta efter den gömda halvan av det osyrade brödet. Detta kallas afikomen. Rabbinsk lag kräver att en liten bit av detta afikomen bryts åt varje deltagare som äter den som påminnelse av påskalammet.

På Jesu tid fanns det inget afikomen. Den är ett senare tillägg till påskceremonin. Den sista fasta maten man intog på Jesu tid var lammet. Rabbinerna säger idag att afikomenet representerar lammet och därför måste alla äta av det.

Det debatteras också vilken betydelse ordet afikomen har. Det problemet blir mer komplicerat av att det helt enkelt inte existerar i det hebreiska språket. Det finns helt enkelt inte där. Rabbinsk konsensus förklarar helt enkelt ordet som dessert eftersom det intas sist i måltiden. Det som är så intressant är att afikomen är det enda ord på grekiska (det allmänna språket på Jesu tid) som finns i Sedern. Allt annat är hebreiska. Det är en form av ordet ikneomai. Översättningen är hyper intressant. Afikomen betyder - Jag kom.

En mycket intressant fråga som infinner sig är hur detta afikomen har kunnat ta sig in i påsksedern om den faktiskt talar om Jesus. Vi behöver granska vad Bibeln säger om den första tiden efter Jesu. Vid den första pingsten efter uppståndelsen så kom 3000 män, förutom kvinnor och barn till tro på Jesus som den utsände Messias. De tog med sig vittnesbördet tillbaka till sin aländer och många kom säkert till tro där också. I Apg 21:20 beskrivs antalet troende som många "myriader" de talade bara om de som fanns i Jerusalem och de räknades i tusental. Enligt vissa beräkningar kan det ha varit upp till en miljon Jesustroende judar runt om världen. Det var långt ifrån en majoritet, men tillräckligt för att starkt influera judendomen rörande Jesus som Messias.

En sak som tvingade fram förändringar för alla judar i påskfirningen var när Romarna jämnade Jerusalem med marken 70 e.kr. och samtidigt förstörde templet. Inget tempel - inga offer - inget påskalam. Judarna stod inför dilemmat att sluta fira påsk eller att förändra firandet till att bli utan lamm.

De judar som tagit emot Jesus som sin Messias hade redan gjort förändringar i påskalamsmåltiden. De hade infört afikomenet just vid den punkt där Jesus sa: "gör detta till min åminnelse". Det är inte svårt att föreställa sig att den här nya traditionen blev lånad av andra som ville byta till påskfirande utan lamm utan att de insåg den fulla betydelsen bakom ceremonin.

Den tredje bägaren

Som följande akt i ceremonin kommer den tredje vinbägaren som kallas förlossningens bägare som hälls i och smuttas på.

Om Jesu sista måltid faktiskt var en påskalamsmåltid, vilket jag alltså inte tror, var det antagligen här som Jesus instiftade nattvarden. Lukas säger att det var bägaren efter måltiden (Luk 22:20) som Jesus valde att bli en påminnelse av hans verk på korset.

Elia välkomnas

Påskan är intensivt förknippad med väntan på Messias. Efter den tredje bägaren sänds ett barn till dörren för att hoppfullt välkomna profeten Elia. Man hoppas han skall komma in, dricka sin bägare med vin och proklamera Messias ankomst.

Den fjärde bägaren

Den fjärde bägaren kallas acceptandets- eller lovets bägare (Acceptance and praise). Den hälls i och dracks.

Om Jesu sista måltid var en påskalamms måltid så var det den här som Jesus inte skulle dricka tills han drack det tillsammans med sina lärjungar i sitt Rike.

Avslutande hymn

Som avslutning på Sedern sjöng man vanligen en hymn, nämligen den andra hälften av Hallel (Ps 115-118).

Utdrag av intressanta verser:

"Dödens band omslöt mig, dödsrikets ångest grep mig, jag kom i nöd och bedrövelse. Men jag åkallade HERRENS namn: "O HERRE rädda min själ!" (Ps 116:3-4)

"Du har räddat min själ från döden, mitt öga från tårar, min fot från fall. Jag skall vandra inför HERREN i de levandes land" (Ps 116:8-9)

"Dyrbar i HERRENS ögon är Hans frommas död, O HERRE jag är ju din tjänare, jag är din tjänare, din tjänarinnas son, du har lossat mina band." (Ps 116:15-16)

5. I mitt trångmål åkallade jag HERREN,
och HERREN svarade mig och ställde mig på rymlig plats.
6. HERREN står mig bi, jag skall icke frukta;
vad kunna människor göra mig?
7. HERREN står mig bi, han är min hjälpare,
och jag skall få se med lust på dem som hata mig.

8. Bättre är att taga sin tillflykt till HERREN
än att förlita sig på människor.
9. Bättre är att taga sin tillflykt till HERREN
än att förlita sig på furstar.

10. Alla hedningar omringa mig,
men i HERRENS namn skall jag förgöra dem.
11. De omringa mig, ja, de omringa mig,
men i HERRENS namn skall jag förgöra dem.
12. De omringa mig såsom bin,
men de slockna såsom eld i törne;
i HERRENS namn skall jag förgöra dem.

13. Man stöter mig hårdeligen, för att jag skall falla,
men HERREN hjälper mig.
14. HERREN är min starkhet och min lovsång,
och han blev mig till frälsning.
15. Man sjunger med jubel om frälsning
i de rättfärdigas hyddor:
»HERRENS högra hand gör mäktiga ting.
16. HERRENS högra hand upphöjer,
HERRENS högra hand gör mäktiga ting.»

17. Jag skall icke dö, utan leva
och förtälja HERRENS gärningar.
18. Väl tuktade mig HERREN,
men han gav mig icke åt döden.
19. Öppnen för mig rättfärdighetens portar;

- jag vill gå in genom dem och tacka HERREN.
20. Detta är HERRENS port,
de rättfärdiga skola gå in genom den.
  21. Jag tackar dig för att du svarade mig
och blev mig till frälsning.
  22. Den sten som byggningsmännen förkastade
har blivit en hörnsten.
  23. Av HERREN har den blivit detta;
underbart är det i våra ögon.
  24. Detta är den dag som HERREN har gjort;
låtom oss på den fröjdas och vara glada.
  25. Ack HERRE, fräls!
Ack HERRE, låt väl gå!
  26. Välsignad vare han som kommer,
i HERRENS namn.
Vi välsigna eder
från HERRENS hus.
  27. HERREN är Gud,
och han gav oss ljus.
Ordnen eder i högtidsled,
med lövrika kvistar i händerna,
fram till altarets horn.
  28. Du är min Gud, och jag vill tacka dig;
min Gud, jag vill upphöja dig.
  29. Tacka HERREN, ty han är god,
ty hans nåd varar evinnerligen. (Ps 118:5-29)

NT referenser: Matt 26:17; Mark 14:1, 12-26; Joh 2:13;11:55, Apg 12:31 Kor 5:6-8; Heb 11:28

Den sista måltiden (citat)

När vi granskar skildringarna av den sista måltiden gör vi det för att upptäcka vilka slutsatser vi kan dra huruvida det är en påskalammsmåltid eller en vanlig måltid som äts kvällen före påskalammsmåltiden. Man behöver förstå att påskalammsmåltidsceremonin, som kallas seder var en strikt föreskriven ceremoni. Den var omfattande och tog sin början med att Gud kallar Abraham och sedan följer man Guds handlande genom skriftläsning, sånger och böner till folket är befriat från Egypten och lagen given på Sinai berg. Sedern kunde ta åtskilliga timmar och avslutades ofta först mot midnatt. Det var den högtidligaste måltidssituationen under hela året.

Jag har plockat ut alla textavsnitt från de fyra evangelierna och presenterar dem enligt evangeliernas ordning

Matteus

20. När det nu hade blivit afton, lade han sig till bords med de tolv.
21. Och medan de åto, sade han: »Sannerligen säger jag eder: En av eder skall förråda mig.»

Om de höll på med att gå igenom Sedern, skulle det vara ytterst konstigt om Jesus plötsligt skulle börja tala om något helt annat mitt i denna.

22. Då blevo de mycket bedrövade och begynte fråga honom, var efter annan: »Icke är det väl jag, Herre?»
23. Då svarade han och sade: »Den som jämte mig nu doppade handen i fatet, han skall förråda mig.
24. Människosonen skall gå bort, såsom det är skrivet om honom; men ve den människa genom vilken Människosonen bliver förrådd! Det hade varit bättre för den människan, om hon icke hade blivit född.»
25. Judas, han som förrådde honom, tog då till orda och frågade: »Rabbi, icke är det väl jag?» Han svarade honom: »Du har själv sagt det.»

Skulle det här påståendet ha kommit mitt under en seder skulle nog förvånningen ha varit total också av den orsaken att han mitt i ceremonin börjar tala om något helt annat. Men allt tyder här på att de inte var mitt i någon föreskriven ceremoni, utan helt enkelt äter en måltid tillsammans och har ett fritt samtal.

26. Medan de nu åto, tog Jesus ett bröd och välsignade det och bröt det och gav åt lärjungarna och sade: »Tagen och äten; detta är min lekamen.»
27. Och han tog en kalk och tackade Gud och gav åt dem och sade: »Dricken härav alla;
28. ty detta är mitt blod, förbundsblodet, som varder utgjutet för

många till syndernas förlåtelse.

29. Och jag säger eder: Härefter skall jag icke mer dricka av det som kommer från vinträd, förrän på den dag då jag dricker det nytt med eder i min Faders rike.»

Skulle de redan ha firat sedern där det var strikt förekrivet att alla måste dricka fyra bägare (utspätt) vin så skulle det här inte haft någon nämnvärd betydelse. Då skulle lärjungarna ha förstått att: "jaha - han dricker väl vatten till maten då, som vi oftast gör". Det skulle inte ha varit något att notera. Men, om det här var kvällen före sedern, före påskalammsmåltiden, skulle det ha varit en tydlig upprepning av att han faktiskt inte tänkte fira påskalammsmåltiden med dem nästa kväll, ja aldrig mer! (förrän i Guds rike) Sprängstoff!

30. När de sedan hade sjungit lovsången, gingo de ut till Oljeberget.

Markus

17. När det sedan hade blivit afton, kom han dit med de tolv.
18. Och medan de lågo till bords och åto, sade Jesus: »Sannerligen säger jag eder: En av eder skall förråda mig, 'den som äter med mig'.»
19. Då begynte de bedrövas och fråga honom, den ene efter den andre:
»Icke är det väl jag?»
20. Och han sade till dem: »Det är en av de tolv, den som jämte mig doppar i fatet.
21. Ja, Människosonen skall gå bort, såsom det är skrivet om honom; men ve den människa genom vilken Människosonen bliver förrådd! Det hade varit bättre för den människan, om hon icke hade blivit född.»

Se kommentarerna för Matteus

22. Medan de nu åto, tog han ett bröd och välsignade det och bröt det och gav åt dem och sade: »Tagen detta; detta är min lekamen.»
23. Och han tog en kalk och tackade Gud ock gav åt dem; och de drucko alla därav.
24. Och han sade till dem: »Detta är mitt blod, förbundsblodet, som varder utgjutet för många.
25. Sannerligen säger jag eder: Jag skall icke mer dricka av det som kommer från vinträd, förrän på den dag då jag dricker det nytt i Guds rike.»
26. När de sedan hade sjungit lovsången, gingo de ut till Oljeberget.

Se kommentarerna för Matteus

Lukas

14. Och när stunden var inne, lade han sig till bords, och apostlarna med honom.
15. Och han sade till dem: »Jag har högeligen åstundat att äta detta påskalamm med eder, förrän mitt lidande begynner;

Uttrycket "att äta detta påskalamm med er är synonymt med att "fira denna påsk med er"

16. ty jag säger eder att jag icke mer skall fira denna högtid, förrän den kommer till fullbordan i Guds rike.»

Den här översättningen är gjort utifrån att det är en påskalammsmåltid på gång. "Ty" finns ju inte i grundtexten. Man kan lika gärna sätta dit ett "men". Då förändras betydelsen till att Jesus skulle så vilja fira den ännu en gång, men han kan inte - han ska själv bli påskalamm i år...

17. Och han lät giva sig en kalk och tackade Gud och sade: »Tagen detta och delen eder emellan;
18. ty jag säger eder att jag härefter icke, förrän Guds rike kommer, skall dricka av det som kommer från vinträd.»

Se kommentarer i Matteus v. 26-29

19. Sedan tog han ett bröd och tackade Gud och bröt det och gav åt dem och sade: »Detta är min lekamen, som varder utgiven för eder. Gören detta till min åminnelse.»
20. Sammalunda tog han ock kalken, efter måltiden, och sade: »Denna kalk är det nya förbundet, i mitt blod, som varder utgjutet för eder.
21. Men se, den som förråder mig, hans hand är med mig på bordet.
22. Ty Människosonen skall gå bort, såsom förut är bestämt; men ve den människa genom vilken han bliver förrådd!»
23. Och de begynte tala med varandra om vilken av dem det väl kunde vara som skulle göra detta.

Här igen är det tydligt att de inte följer någon påskalammsmåltidsceremoni (seder). De talar fritt om olika saker hela tiden

24. En tvist uppstod ock mellan dem om vilken av dem som skulle räknas för den störste.
25. Då sade han till dem: »Konungarna uppträda mot sina folk såsom härskare, och de som hava myndighet över folken låta kalla sig 'nådige herrar'.
26. Men så är det icke med eder; utan den som är störst bland eder, han vare såsom den yngste, och den som är den förnämste, han vare såsom en tjänare.
27. Ty vilken är större: den som ligger till bords eller den som tjänar? Är det icke den som ligger till bords? Och likväl är jag här ibland eder såsom en tjänare. --

28. Men I ären de som hava förblivit hos mig i mina prövningar;
29. och såsom min Fader har överlåtit konungslig makt åt mig, så överlåter jag likadan makt åt eder,
30. så att I skolen få äta och dricka vid mitt bord i mitt rike och sitta på troner såsom domare över Israels tolv släkter.

31. Simon, Simon! Se, Satan har begärt att få eder i sitt våld, för att kunna sålla eder såsom vete;
32. men jag har bett för dig, att din tro icke må bliva om intet. Och när du en gång har omvänt dig, så styrk dina bröder.»

33. Då sade han till honom: »Herre, jag är redo att med dig både gå i fängelse och gå i döden.»
34. Men han svarade: »Jag säger dig, Petrus: I dag skall icke hanen gala, förrän du tre gånger har förnekat mig och sagt att du icke känner mig.»

35. Ytterligare sade han till dem: »När jag sände eder åstad utan penningpung, utan ränsel, utan skor, icke fattades eder då något?» De svarade: »Intet.»
36. Då sade han till dem: »Nu åter må den som har en penningpung taga den med sig, och den som har en ränsel, han göre sammalunda; och den som icke har något svärd, han sälje sin mantel och köpe sig ett sådant.
37. Ty jag säger eder att på mig måste fullbordas detta skriftens ord: 'Han blev räknad bland ogärningsmän'. Ja, det som är förutsagt om mig, det går nu i fullbordan»
38. Då sade de: »Herre, se här äro två svärd.» Han svarade dem: »Det är nog.»

Här igen är det tydligt att de inte följer någon påskalammsmåltidsceremoni (seder). De talar fritt om olika saker hela tiden

39. Och han gick ut och begav sig till Oljeberget, såsom hans sed var; och hans lärjungar följde honom.
40. Men när han hade kommit till platsen, sade han till dem: »Bedjen

Johannes

2. De höllo nu aftonmåltid, och djävulen hade redan ingivit Judas Iskariot, Simons son, i hjärtat att förråda Jesus.

Här talas det också helt enkelt om en aftonmåltid, inte en påskalammsmåltid

3. Och Jesus visste att Fadern hade givit allt i hans händer, och att han hade gått ut från Gud och skulle gå till Gud.
4. Men han stod upp från måltiden och lade av sig överklädnaden och tog en linneduk och band den om sig.
5. Sedan slog han vatten i ett bäcken och begynte två lärjungarnas fötter och torkade dem med linneduken som han hade bundit om sig.

Till Sedern, den högtidligaste och heligaste måltiden på året, kom man inte smutsig. Till sedern hör det mellan de olika ceremonierna ceremoniella handtvagningar. Men här gör Jesus något helt annat. Förvåningen skulle mer ha gällt varför Jesus helt avviker från Sedern och börjar tvätta fötter som redan är rena om det var påskalammsmåltiden de håller på med. Men någon sådan förvåning syns det inget spår av. Endast för handlingen som sådan, att Han - mästaren - skall tvätta deras smutsiga fötter.

6. Så kom han till Simon Petrus. Denne sade då till honom: »Herre, skulle du två mina fötter?»
7. Jesus svarade och sade till honom: »Vad jag gör förstår du icke nu, men framdeles skall du fatta det.»
8. Petrus sade till honom: »Aldrig någonsin skall du två mina fötter!» Jesus svarade honom: »Om jag icke tvår dig, så har du ingen del med mig.»
9. Då sade Simon Petrus till honom: »Herre, icke allenast mina fötter, utan ock händer och huvud!»
10. Jesus svarade honom: »Den som är helt tvagen, han behöver allenast två fötterna; han är ju i övrigt hel och hållen ren. Så ären ock I rena -- dock icke alla.»
11. Han visste nämligen vem det var som skulle förråda honom; därför sade han att de icke alla voro rena.
12. Sedan han nu hade tvagit deras fötter och tagit på sig överklädnaden och åter lagt sig ned vid bordet, sade han till dem:
»Förstå I vad jag har gjort med eder?

Här igen är det tydligt att Jesus inte infört några nya bruk till Sedern, utan endast gett dem ett allmänt exempel att tjäna. Jesus återgår inte nu till att fortsätta någon ceremoni, utan till att förklara vad han gjort. Inget av det här har med firningen av påskalammsritualen att göra.

13. I kallen mig 'Mästare' och 'Herre', och I säger rätt, ty jag är så.
14. Har nu jag, eder Herre och Mästare, tvagit edra fötter, så ären ock I pliktiga att två varandras fötter.

15. Jag har ju givit eder ett föredöme, för att I skolen göra såsom jag har gjort mot eder.
16. Sannerligen, sannerligen säger jag eder: Tjänaren är icke förmer än sin herre, ej heller sändebudet förmer än den som har sänt honom.
17. Då I veten detta, saliga ären I, om I ock gören det.
18. Jag talar icke om eder alla; jag vet vilka jag har utvalt. Men detta skriftens ord skulle ju fullbordas:
'Den som åt mitt bröd,
han lyfte mot mig sin häl.'
19. Redan nu, förrän det sker, säger jag eder det, för att I, när det har skett, skolen tro att jag är den jag är.
20. Sannerligen, sannerligen säger jag eder: Den som tager emot den jag sänder, han tager emot mig; och den som tager emot mig, han tager emot honom som har sänt mig.»

Här fortsätter Jesus att prata på. Helt i linje med vad som skulle vara naturligt om det här är en sista måltid och ett sista tillfälle att inskräpa viktiga saker hos lärjungarna, men fullständigt oförståeligt om det var tänkt att det här skulle vara en Seder.

21. När Jesus hade sagt detta, blev han upprörd i sin ande och betygade och sade: »Sannerligen, sannerligen säger jag eder: En av eder skall förråda mig.»
22. Då sågo lärjungarna på varandra och undrade vilken han talade om.
23. Nu var där bland lärjungarna en som låg till bords invid Jesu bröst, den lärjunge som Jesus älskade.
24. Åt denne gav då Simon Petrus ett tecken och sade till honom:
»Säg vilken det är som han talar om.»
25. Han lutade sig då mot Jesu bröst och frågade honom: »Herre, vilken är det?»
26. Då svarade Jesus: »Det är den åt vilken jag räcker bröststycket som jag nu doppar.» Därvid doppade han bröststycket och räckte det åt Judas, Simon Iskariots son.
27. Då, när denne hade tagit emot bröststycket, for Satan in i honom. Och Jesus sade till honom: »Gör snart vad du gör.»
28. Men ingen av dem som lågo där till bords förstod varför han sade detta till honom.
29. Ty eftersom Judas hade penningpungen om hand, menade några att Jesus hade velat säga till honom: »Köp vad vi behöva till högtiden», eller ock att han hade tillsagt honom att giva något åt de fattiga.

Skulle det här var en seder skulle alla andra fira denna seder just nu. Ingen affär skulle vara öppen. Ingen skulle ha trott att det var av fullt naturliga saker en av lärjungarna skulle ha rest sig och gått för att köpa något för högtiden om de just för tillfället höll på att fira den kanske högtidligaste

delen av den. Vilket dessutom var en föreskriven helhet med början och slut. Det här visar igen att det var en vanlig måltid de höll på och åt.

30. Då han nu hade tagit emot brödstycket, gick han strax ut; och det var natt.
31. Och när han hade gått ut, sade Jesus:
»Nu är Människosonen förhärligad,
och Gud är förhärligad i honom.
32. Är nu Gud förhärligad i honom, så skall ock Gud förhärliga honom i sig själv, och han skall snart förhärliga honom.
33. Kära barn, allenast en liten tid är jag ännu hos eder; I skolen sedan söka efter mig, men det som jag sade till judarna: 'Dit jag går, dit kunnen I icke komma', detsamma säger jag nu ock till eder.
34. Ett nytt bud giver jag eder, att I skolen älska varandra; ja, såsom jag har älskat eder, så skolen ock I älska varandra.
35. Om I haven kärlek inbördes, så skola alla därav förstå att I ären mina lärjungar.»
36. Då frågade Simon Petrus honom: »Herre, vart går du?» Jesus svarade: »Dit jag går, dit kan du icke nu följa mig; men framdeles skall du följa mig.»
37. Petrus sade till honom: »Herre, varför kan jag icke följa dig nu? Mitt liv vill jag giva för dig.»
38. Jesus svarade: »Ditt liv vill du giva för mig? Sannerligen, sannerligen säger jag dig: Hanen skall icke gala, förrän du tre gånger har förnekat mig.»

I Johannes följer sedan Jesu avskedstal och översteprästerliga förbön. En lång predikan som inte har någonting att göra med Sedern. I stället för att hålla på och fira Sedern och hålla sig till det formuläret, ens på något sätt, så talar Jesus mycket, men om helt andra saker som visar det att Han använder det sista tillfället före sitt lidande för att inskräpa viktiga saker i sina lärjungar. Inte för att fira påskalammsmåltid.

Slutsats

Det finns inga spår i evangeliernas beskrivning av att detta skulle vare en påskalamsmåltid. Denna är nämligen en detaljerat föreskriven ceremoni som omfattar flera timmar av att återge Bibelns händelser från Abraham till Sinai, föreskrivna sånger, föreskrivna böner m.m. Allt tyder på att det var en vanlig måltid de intog kvällen före påskalammsmåltiden om man analyserar hur den sista måltiden återges som helhet i alla fyra evangelier. Endast om man rycker ut någon vers här och där och monterar in den i påskalammsmåltidens ceremoni kan man få det att verka som en påskalammsmåltid.

Vilken veckodag korsfästes Jesus?

För att kunna fastslå vilken den troligaste dagen var behöver vi först se lite på hur man handskades med begreppet sabbat.

I Joh 19:31 står det ju att de ville ta ner Jesu kropp från korset därför att nästa dag var en stor sabbatsdag. En del menar då att det inte innebär att man kan fastslå att vi talar om en fredag, utan menar att det här talas om en årlig sabbat. Den som utgjordes av det osyrade brödets första dag. Kan "sabbat" utan vidare specifikation tillämpas på årets föreskrivna festdagar? Faktum är att vi ingenstans i Bibeln stöter på uttrycket "årlig sabbat" för att uttrycka en årligt återkommande festdag. Det är en modern tolkning att så kan ske.

Den enda festdag som kunde beskrivas som en extra sabbatsdag är den stora försoningsdagen. Men i samband med föreskrifterna för förstlingsfrukten och hur man skulle räkna därifrån fram till pingst så uppfattades den "första dagen efter sabbaten" (3 Mos 23:11-16) av de flesta som första dagen efter den första dagen av det osyrade brödets högtid.

Men det troligaste vad Johannes gör är att han säger att sabbaten som följde dessutom var en stor högtidsdag, nämligen den första dagen av det osyrade brödets högtid.

I Markus ges ingen bestämmning till sabbaten, utan det konstateras bara att det var en sabbat och att Jesus korsfästes på sabbatens förberedelsedag = fredag. (Mark 15:42-43). Sedan när sabbaten var över så köpte de kryddor och mycket tidigt den första veckodagen så gick de till graven.

I Mark 16:9 sägs det också uttryckligen att Jesus uppstod på den första veckodagen.

Det att kvinnorna i Markus 16:1 sägs köpa de välluktande oljorna efter sabbaten och i Lukas 23:56 före sabbaten har ibland tagits som ett argument för att det måste ha varit två sabbatsdagar den veckan. Men en troligare förklaring är att de olika evangelieförfattarna fokuserar på olika kvinnor. De tre specifikt nämnda Salome och de båda Mariorna köpte sina kryddor efter sabbaten, medan en stor del av de andra hann göra det innan. Det är inte så svårt att förstå eftersom de tre kvinnorna var de som följde Jesus närmast korset och kan anses som "närmast sörjande". De orkade inte tänka på att inhandla kryddor direkt efter hans död och gravläggning, medan de kvinnor som inte var lika nära hade mer krafter till det. Det kan givetvis också vara så att en del kryddor hann köpas innan sabbaten medan de sista köptes efter sabbaten då salvorna gjordes helt klara. De olika evangelieförfattarna fokuserar bara lite olika även i det fallet.

En torsdags korsfästelse skulle synbarligen lösa något av det som ansetts som problem vid en fredagskorsfästelse. Man har ansett att då skulle för eller efter sabbaten vad gäller kryddinköpen kunna förklaras med två olika sabbatsdagar. Men skulle det lösa några problem? Sabbaterna satt ju ihop utan något mellanrum. Men det största problemet är att Lukas alltså använder inklusivt räknesätt i övrigt när han ger tidsangivelser. Varför skulle han överge den principen endast vid ett tillfälle?

Både Jesus och Paulus uttalar sig om att han ska uppstå "den tredje dagen" inte efter tre fulla 24-timmars dygn! (Matt 12:40, 1 Kor 15:4)

Jesus definierar själv vid ett tillfälle vad den tredje dagen betyder:

"Gå och säg till den räven (Herodes): Se, jag driver ut onda andar och botar sjuka *i dag* och *i morgon* och *den tredje dagen* går jag bort. Men i dag och i morgon och i övermorgon måste jag vandra vidare..." Luk 13:32-33

Så om man även läser andra kommentarer så blir det ganska klart att Jesu korsfästelse måste ha skett på en fredag

Vilket år korsfästes Jesus?

Så gott som alla forskare är eniga om att det var endera år 30 e.Kr eller år 33 e.kr. En majoritet hävdar år 30. Var det år 30 så inträffade påsken fredagen 7 april. Det året anses numera även torsdagen vara en möjlighet. År 33 e.kr. inföll påsken Fredagen 3 april. De omkringliggande åren inföll påsken måndag -onsdag (torsdag år 27).

År 30 e.kr. passar även med Jesu ålder och kan bl.a. därför anses var det mest troliga årtalet. Det passar även med Jerusalems förstörelse som skedde 70 e.Kr. En 40-års period mellan de båda händelserna skulle följa ett bekant mönster i Bibeln sedan tidigare.

Det osyrade brödets högtid

Se förordet för påskan och för fester allmänt. Det osyrade brödets högtid var så intimt sammankopplat med påskan att det betraktades som en och samma högtid.

Det osyrade brödets högtid fick sitt namn av att Israeliterna inte hann syra sitt bröd när de fick så brått ut ur Egypten. Det andra som är speciellt med osyrat bröd är att det inte bryts ner på samma sätt som vanligt jäst bröd gör. Därför var det en bra färdkost. Det fördärvades inte.

Inget syrat bröd

15. I sju dagar skolen I äta osyrat bröd; redan på första dagen skolen I skaffa bort all surdeg ur edra hus. (2 Mos 12:15a)

Flera dagar innan festligheterna så inleddes en grundlig genomgång av huset för att avlägsna även de minsta rester av jäst. Det var inte tillräckligt att inte förtära eller gömma undan. Varenda smula måste bort. Kvällen innan så gjorde man ceremoniellt en sista genomgång av huset där husfadern gick runt med ett ljus och samlade ihop de sista smulorna som frun i huset med avsikt hade lämnat kvar. Det är likadant med synden som jästen symboliserar. Allt skall bort, inget skall gömmas undan i skumma skrymslen.

En veckas festligheter

Firandet började den 14 dagen i den första månaden (Nisan, Abib) med påskan och det osyrade brödets högtid pågick sedan en vecka fram till 21 Nisan.

”I första månaden på fjortonde dagen i månaden vid aftontiden, är HERRENS påsk och på femtonde dagen i samma månad är HERRENS osyrade bröds högtid, då ska ni äta osyrat bröd i sju dagar. (3 Mos 23:5; 4 Mos 28:16-17)

8. I sex dagar skall du äta osyrat bröd, och på sjunde dagen är Herrens, din Guds, högtidsförsamling; då skall du icke göra något arbete (5 Mos 16:8)

Helig sammankomst första och sjunde dagen

På den första dagen ska ni hålla en helig sammankomst, ingen arbetssyssla ska ni då utföra. Och ni ska offra eldoffer åt HERREN i sju dagar. På den sjunde dagen skall åter hållas en helig sammankomst, ingen arbetssyssla ska ni då göra. (3 Mos 23:6-8; 4 Mos 28:18)

18. I första månaden, på fjortonde dagen i månaden, om aftonen, skolen I äta osyrat bröd, och I skolen fortfara därmed ända till aftonen på tjuguförsta dagen i månaden.
20. Intet syrligt skolen I äta; var I än ären bosatta skolen I äta osyrat bröd. (2 Mos 12:18,20)

Den som äter syrat bröd måste dö

Ty var och en som äter något syrat, från den första dagen till den sjunde, han skall utrotas ur Israel. (2 Mos 12:15b)

19. I sju dagar må ingen surdeg finnas i edra hus; ty var och en som äter något syrligt, han skall utrotas ur Israels menighet, evad han är främling eller inföding i landet. (2 Mos 12:19)

Första och sista dagen - helig sammankomst

16. På den första dagen skolen I hålla en helig sammankomst; I skolen ock på den sjunde dagen hålla en helig sammankomst. På dem skall intet arbete göras;

Endast det som behövs för mat får göras

Allenast det som var och en behöver till mat, det och intet annat må av eder tillredas. (2 Mos 12:16b)

Fullbordan

Jesu kropp var syndfri och tack vare det fick han och hans kropp inte se förgängelsen utan blev bevarad och uppstod igen.

Offer under det osyrade brödets högtid

Här följer alla de offer som specifikt hörde till det osyrade brödets högtid

Under hela veckan frambars dagligen offer för nationen. Dessa bestod av två unga tjurar, en vädur och sju årsgamla lamm för brännoffret, tillsammans med det föreskrivna spisoffret, samt en bock som syndaoffer (3 Mos 23:8)

På den plats Gud utväljer

2. Du skall då slakta påskoffer åt Herren, din Gud, av småboskap och fäkreatur, på den plats som Herren utväljer till boning åt sitt namn. (5 Mos 16:2)
5. Du får icke slakta påskoffret inom vilken som helst av de städer som Herren, din Gud, vill giva dig,
6. utan du skall gå till den plats som Herren, din Gud, utväljer till boning åt sitt namn,

Vid aftontiden

Och där skall du slakta påskoffret om aftonen,
när solen går ned den tid på dagen, då den drog ut ur
Egypten.

7. Och du skall koka det och äta det på den plats som Herren, din Gud, utväljer; sedan må du om morgonen vända tillbaka och gå hem till dina hyddor. (5 Mos 16:6-7)

Uttrycket vid aftontiden (ba erev)syftar i dåtidens hebreiska på tiden när skuggorna börjar bli längre på eftermiddag, det är alltså en period på några timmar fr.o.m. ca kl 13 (som längst). I vanliga fall åsyftas dock tiden mellan 15 och 18 innan den nya dagen inträder vid solnedgången. Det var exakt vid den tiden Jesus dog. (Jfr Jer 6:4-5; 1 Mos 24:11; 1 Kon 22:35-36; 2 Krön 18:34; Jos 10:26-27; 5 Mos 23:11; Dom 19:14,16) (Finch: The Passover Papers, s 77-83)

Brännoffer

19. Och såsom eldoffer, såsom brännoffer åt HERREN, skolen I offra två ungtjurar och en vädur och sju årsgamla lamm; felfria skola de vara. (4 Mos 28:19)

Spisoffer

20. Och såsom spisoffer därtill skolen I offra fint mjöl, begjutet med olja; tre tiondedels efa skolen I offra till var ungtjur och två tiondedels efa till väduren;
21. en tiondedels efa skall du offra till vart och ett av de sju lammen; (4 Mos 28:20-21)

Syndoffer

22. tillika skolen I offra en syndoffersbock till att bringa försoning för eder. (4 Mos 28:22)

Förutom det vanliga

23. Förutom morgonens brännoffer, som utgör det dagliga brännoffret, skolen I offra detta. (4 Mos 28:23)

Likadant i sju dagar

24. Likadana offer skolen I offra var dag i sju dagar: en eldsofferispis, till en välbehaglig lukt för HERREN. Jämte det dagliga brännoffret skall detta offras, med tillhörande drickoffer.
25. Och på den sjunde dagen skolen I hålla en helig sammankomst; ingen arbetssyssla skolen I då göra. (4 Mos 28:24-25)

Förstlingskärvens högtid

På den andra dagen av det osyrade brödets högtid, två dagar efter offret av påskalammet, 16 Nisan skulle förstlingskärven av det nya årets skörd (kornskörden) bäras fram inför HERREN. Det skulle viftas, d.v.s. på prästens armar föras fram och tillbaka inför ingången till helgedomen samtidigt som brännoffer och spisoffer skulle frambäras.

Förstlingsfruktsfesten markerade början på spannmålsskörden i Israel. Det var kornet som nu var moget att skördas och den första kärven som togs till templet var representativt för hela skörden. Det var ett erkännande av att skörden egentligen var HERRENS, men samtidigt togs det som en garanti att på samma sätt som denna första kärve kunde skördas så kommer hela skörden att kunna inbärgas.

Den här dagen markerade samtidigt starten för nedräkningen inför pingst. Från den här dagen räknades sju veckor (7x7 dagar) och på den femtionde så hölls skördefesten (pingst).

Bära fram kärven till prästen

När I kommen in i det land som jag vill giva eder, och I inbärgen dess skörd, då skolen I bära till prästen den kärve som är förstlingen av eder skörd. (3 Mos 23:10)

Kärven för hela nationen togs från ett speciellt utvalt fält där man noggrant övervakade att alla bestämmelser efterföljdes. Men varje familj skulle också frambära sin egen förstlingskärve.

Vifta den inför HERREN - dagen efter sabbaten

11. Och den kärven skall han vifta inför HERRENS ansikte, för att I mån bli välbehagliga; dagen efter sabbaten skall prästen vifta den. (3 Mos 23:11)

Det fanns två olika tolkningar rörande vilken sabbat som åsyftades här. Var det sabbaten som utgjordes av det osyrade brödets första dag eller var det den naturliga sabbat som följde påsken. Den uppfattning som det stora flertalet följde var att den sabbat som åsyftades var det osyrade brödets första dag. Det intygas också bl.a. av Josefus, den judiske historikern från det första århundradet efter Kristus.

Brännoffer

12. Och på den dag då I låten vifta kärven skolen I offra ett felfritt årsgammalt lamm till brännoffer åt HERREN, (3 Mos 23:12)

Spis- och drickoffer

13. och såsom spisoffer därtill två tiondedels efa fint mjöl, begjutet med olja, ett eldsoffer åt HERREN till en välbehaglig lukt, och såsom drickoffer därtill en fjärdedels hin vin. (3 Mos 23:13)

Inget av skörden fick användas innan högtiden

Inget av den nyskördade säden fick användas innan man offentligt visat att dessa materiella välsignelser kom från Herren.

14. Och intet av det nya, varken bröd eller rostade ax eller korn av grönskuren säd, skolen I äta förrän på denna samma dag, icke förrän I haven burit fram offergåvan åt eder Gud. Detta skall vara en evärdlig stadga för eder från släkte till släkte, var I än ären bosatta. (3 Mos 23:14)

Därför att Gud fört ut från Egypten

17. Och I skolen hålla det osyrade brödets högtid, eftersom jag på denna samma dag har fört edra härskaror ut ur Egyptens land. (2 Mos 12:17)

En evig instiftelse

Därför skolen I, släkte efter släkte, hålla denna dag såsom en evärdlig stiftelse. (2 Mos 12:17b)

Fullbordan

Jesus uppstod som den förstfödde av de döda dagen när förstlingskärven skulle offras. Den dagen ledde de levitiska körerna lovsången i templet med bl.a. Ps 30: En synnerligen lämplig psalm...

Tacksägelse för räddning.

1. En psalm, en sång av David, vid templets invigning.
2. *Jag vill upphöja dig, HERRE, ty du har dragit mig ur djupet, du har icke låtit mina fiender glädja sig över mig.*
3. HERRE, min Gud, jag ropade till dig, och du helade mig.
4. *HERRE, du förde min själ upp ur dödsriket, du tog mig levande ut från dem som foro ned i graven.*
5. Lovsjungen HERREN, I hans fromme,

- och prisen hans heliga namn.
6. Ty ett ögonblick varar hans vrede,
men hela livet hans nåd;
om aftonen gästar gråt,
men om morgonen kommer jubel.
  7. Jag sade, när det gick mig väl:
»Jag skall aldrig vackla.»
  8. HERRE, i din nåd
hade du gjort mitt berg starkt;
men du fördolde ditt ansikte,
då förskräcktes jag.
  9. Till dig, HERRE, ropade jag,
och till Herren bad jag:
  10. »Vad vinning har du av mitt blod,
eller därav att jag far ned i graven?
Kan stoftet tacka dig,
kan det förkunna din trofasthet?
  11. Hör, o HERRE, och var mig nådig;
HERRE, var min hjälpare.»
  12. Då förvandlade du min klagan
i fröjdesprång;
du klädde av mig sorgens dräkt
och omgjordade mig med glädje.
  13. Därför skall min ära lovsjunga dig,
utan att tystna;
HERRE, min Gud,
jag vill tacka dig evinnerligen.

Skördehögtiden - pingsten

Detta är den sista av de högtider vars profetiska innebörd fullkomnades i samband med Hans första ankomst. Vid pingsten efter Hans död och uppståndelse bärgades förstlingskörden in med 3000 nyfrälsta. Tidigare sammanknippades pingsten med laggivningen vid Sinai nu skrevs lagen in i hjärtat när den helige Ande uppfyllde de nydöpta.

Sju veckor efter påsk - veckohögtiden

Kallas också veckohögtiden p.g.a. att den hölls 7 veckor efter det att viftofferskärven offrades åt Herren den andra dagen av det osyrade brödets högtid (16 Nisan). Alltså 6 Sivan. Även benämningen skördehögtiden (Feast of Harvest) används (2 Mos 23:16)

”Sedan ska ni räkna sju fulla veckor från dagen efter sabbaten, från den dag då ni bar fram viftofferskärven, femtio dagar ska ni räkna intill dagen efter den sjunde sabbaten (söndag) då ska ni bära fram ett offer av den nya grödan åt HERREN. (3 Mos 23:15-16)

9. Sju veckor skall du räkna åt dig; från den dag då man begynner skära säden (*kornskörden inleddes vid påsk*) skall du räkna sju veckor.
10. Därefter skall du hålla Herrens, din Guds, veckohögtid. (5 Mos 16:9-10)

Helig sammankomst

21. Och till denna samma dag skolen I utlysa en helig sammankomst att hållas av eder; ingen arbetssyssla skolen I då göra. Detta skall vara en evärdlig stadga för eder från släkte till släkte, var I än ären bosatta. (3 Mos 23:21).

Endast en dag

Trots att det var en viktig högtid firades den bara under en dag.

Kom ihåg de fattiga

Vid denna glädjehögtid fick israeliterna inte glömma de mindre lyckligt lottade. Med tanke på de fattiga skulle de lämna kanterna av fälten oskördade (3 Mos 23:22).

Förstlingen av vetet

Högtiden var ett jordbrukets högtid som firades den 6 dagen i den tredje månaden (Sivan) under början av veteskörden. Detta var samtidigt slutet av kornskörden. Alla Israels män skulle komma till templet och offra förstlingen av vetet. Man firade skörden av förstlingsfrukten.

16. Du skall ock hålla skördehögtiden, när du skördar förstlingen av ditt arbete, av det du har sått på marken. (2 Mos 23:16)
22. Och veckohögtiden skall du hålla, för förstlingen av veteskörden. (2 Mos 34:22)

Kornet är det sädeslag som mognar snabbast och vetet det som mognar sist. Således firades det osyrade brödets högtid i början och skördehögtiden i slutet av kornskördetiden.

Förstlingsgåva i relation till skörden

10. Därefter skall du hålla Herrens, din Guds, veckohögtid och bära fram din hands frivilliga gåva, som du må giva efter råd och lägenhet, alltefter måttet av den välsignelse som Herren, din Gud, har givit dig. (5 Mos 16:10)

Tacksamhet och glädje

Högtidens väsentliga innebörd var att man för att visa sin tacksamhet till Gud bar fram frivilliga gåvor. Det var en glädjehögtid för tacksamhet och glädje. I senare judendom kom den att firas till minnet av laggivningen på Sinai.

11. Och inför Herrens, din Guds, ansikte skall du glädja dig på den plats som Herren, din Gud, utväljer till boning åt sitt namn, du själv med din son och din dotter, din tjänare och tjänarinna, och med leviten som bor inom dina portar, och främlingen, den faderlöse och änkan som du har hos dig.
12. Och du skall komma ihåg att du själv har varit en träl i Egypten, och så hålla dessa stadgar och göra efter dem. (5 Mos 16:11-12)

Ritual

Säden skulle föras i en korg till prästen. Han placerade korgen framför Guds altare varvid en tack- och trosbekännelse om vad Gud gjort för Israels folk följde, för att han fört dem ut ur Egypten och in i det land som flyter av mjölk och honung ...

1. När du kommer in i det land som HERREN, din Gud, vill giva dig till arvedel, och du tager det i besittning och bor där,
2. då skall du taga förstling av all markens frukt, av vad du får i avkastning av landet som HERREN, din Gud, vill giva dig, och

- lägga detta i en korg och gå därmed till den plats som HERREN, din Gud, utväljer till boning åt sitt namn.
3. Och du skall gå till den som på den tiden är präst och säga till honom: »Jag förklarar i dag för HERREN, din Gud, att jag har kommit in i det land som HERREN med ed har lovat våra fäder att giva oss.»
  4. Och prästen skall taga korgen ur din hand och sätta den ned inför HERRENS, din Guds, altare.
  5. Och du skall betyga och säga inför HERRENS, din Guds, ansikte: »Min fader var en hemlös aramé, som drog ned till Egypten och bodde där såsom främling med en ringa hop, och där blev av honom ett stort, mäktigt och talrikt folk.
  6. Men sedan behandlade egyptierna oss illa och förtryckte oss och lade hårt arbete på oss.
  7. Då ropade vi till HERREN, våra faders Gud, och HERREN hörde vår röst och såg vårt lidande och vår vedermöda och vårt betryck.
  8. Och HERREN förde oss ut ur Egypten med stark hand och uträckt arm, med stora och fruktansvärda gärningar, med tecken och under.
  9. Och han lät oss komma hit och gav oss detta land, ett land som flyter av mjölk och honung.
  10. Och här bär jag nu fram förstlingen av frukten på den mark som du, HERRE, har givit mig.» Och du skall sätta korgen ned inför HERRENS, din Guds, ansikte och tillbedja inför HERRENS, din Guds, ansikte.
  11. Och över allt det goda som HERREN, din Gud har givit åt dig och ditt hus skall du glädja dig, och jämte dig leviten och främlingen som bor hos dig. (5 Mos 26:1-11)

Offer

Förstlingsgåva

17. Från de orter där I bon skolen I bära fram viftoffersbröd, två kakor av två tiondedels efa fint mjöl, bakade med surdeg: en förstlingsgåva åt HERREN.(j.f.r. pingsten och förstlingskörden av syndfulla människor. (3 Mos 23:17)

Bränn- och spisoffer

18. Och jämte brödet skolen I föra fram sju felfria årsgamla lamm, en ungtjur och två vädurar, till att offras såsom brännoffer åt HERREN, med tillhörande spisoffer och drickoffer: ett eldoffer till en välbehaglig lukt för HERREN.

Syndoffer

19. Därtill skolen I offra en bock till syndoffer och två årsgamla lamm till tackoffer.
20. Och prästen skall vifta dem såsom ett viftoffer inför HERRENS ansikte, jämte förstlingsbröden som bäras fram tillika med de båda lammen de skola vara helgade åt HERREN och tillhöra prästen.

NT:s tid

I NT kallas den också pingst från det grekiska pentekosté, som betyder den femtionde (dagen efter påsk. Pingsten blev tillfället då Gud skrev sina lag på mänskornas hjärtan. JFR vad hände på Sinai. På pingsten invigde även Gud sitt nya tempel som var byggt av levande stenar, så "att de inte kunde göra tjänst" p.g.a. HERRENS närvaro (jfr tabernakel- och tempelinvigningarna

Det som hände på den speciella pingstdagen efter Jesu himmelfärd kan bäst förstås om man förlägger händelsen till tempelplatsen. Det stora öppna området som omgav tempelplatsen kunde rymma 400 000 besökare. Tidigt på pingstdagens morgon samlades man för att bära fram förstlingsbrödet i templet. ((Inympad s. 89)

NT Referenser

Apg 2:1-4; 20:16; 1 Kor 16:8 m.m.

Basunklangens dag

Den sjunde månaden med basunklangens dag, den stora försoningsdagen och lövhyddohögtiden utgjorde det religiösa årets höjdpunkt samt årets slut. Den första dagen denna månad kallades för basunklangens dag, idag känt som det judiska nyåret (Rosh Hashanah = the beginning of the year). Det här var alltså det civila årets inledning.

Om man gör den tolkningen att i samband med Jesu första ankomst så uppfylldes den profetiska dimensionen i de fyra första festligheterna så återstår uppfyllelsen av dessa tre fester ännu. De förväntas bli uppfyllda vid Jesu andra ankomst

Första dagen i sjunde månaden - nyår

1. Och i sjunde månaden, på första dagen i månaden, skolen I hålla en helig sammankomst; ingen arbetssyssla skolen I då göra. En basunklangens dag skall den vara för eder.
2. Såsom brännoffer till en välbehaglig lukt för HERREN skolen I då offra en ungtjur, en vädur, sju årsgamla felfria lamm,
3. och såsom spisoffer därtill fint mjöl, begjutet med olja: tre tiondedels efa till tjuren, två tiondedels efa till väduren
4. och en tiondedels efa till vart och ett av de sju lammen;
5. tillika skolen I offra en bock såsom syndoffer, till att bringa försoning för eder --
6. detta förutom nymånadsbrännoffret med tillhörande spisoffer, och förutom det dagliga brännoffret med tillhörande spisoffer, och förutom de drickoffer som på föreskrivet sätt skola offras till båda: allt till en välbehaglig lukt, ett eldsoffer åt HERREN. (4 Mos 29:1-6)

Även speciella familjemåltider

Vid nymånader åt man också speciella familjemåltider och bar fram familjeoffer (Illustrerad Bibelhandbok) (1 Sam 20:5,24).

INT

Att man i judekristna kretsar fortsatte att fira nymånader framgår av Kol 2:16; Gal 4:10 (Saarisalo)

Den stora försoningsdagen

En av de viktigaste och högtidligaste - Israels botdag

Tillsammans med påsken var den stora försoningsdagen årets högtidligaste och viktigaste högtid (3 Mos 16:1-34;23:26-32; 4 Mos 29:7-11). Högtiden var Israels stora botdag, GT:s långfredag.

Firades 10 Tishri som fastedag

Denna firades den 10: dagen i den sjunde månaden tishri. På nionde dagen, om aftonen, ska ni hålla denna er sabbatsvila från afton till afton. Då höll man en helig sammankomst med fasta. Detta var den enda fastedag som föreskrivs i Mose lag.

En vilosabbat ska den vara för er och ni ska då spåka er. (3 Mos 16:31;4 Mos 29:7)

29. Och detta skall vara för eder en evärdlig stadga: I sjunde månaden, på tionde dagen i månaden, skolen I spåka eder och icke göra något arbete, varken infödingen eller främlingen som bor ibland eder. (3 Mos 16:29)

27. Men på tionde dagen i samma sjunde månad är försoningsdagen; då skolen I hålla en helig sammankomst, och I skolen då spåka eder; och I skolen offra eldsoffer åt HERREN.

Detta skall vara en evärdlig stadga för eder från släkte till släkte, var I än ären bosatta.

32. En vilosabbat skall den vara för eder, och I skolen då spåka eder. På nionde dagen i månaden, om aftonen, skolen I hålla denna eder sabbatsvila, från afton till afton. (3 Mos 23:27,31-32)

Syftet - en allmän försoning

Syftet med högtiden var att vinna försoning för Aron och hans hus, helgedomen och hela Israels församling. Alltså en allmän försoning.

”Detta skall för er vara en evärdlig stadga, att försoning skall bringas för Israels barn till rening från alla deras synder en gång om året” (3 Mos 16:34)

”Då ska ni hålla en helig sammankomst och ni ska då spåka er och ni ska offra eldsoffer åt HERREN. Och ni ska inte arbeta på denna samma dag, ty det är en försoningsdag, då försoning bringas för er inför HERRENS, er Guds, ansikte. (3 Mos 23:27-28)

30. Ty på den dagen skall försoning bringas för eder, till att rena eder; från alla edra synder skolen I renas inför HERRENS ansikte. (3 Mos 16:30)

32. Och den präst, som har blivit smord och mottagit handfyllning till att vara präst i sin faders ställe skall bringa denna försoning; han skall ikläda sig linnekläderna, de heliga kläderna, (3 Mos 16:32)

För det allra heligaste, det heliga och brännoffersaltaret

33. och han skall bringa försoning för det allra heligaste och försoning för uppenbarelsetältet och altaret, (3 Mos 16:33)

För prästerna och folket

och han skall

bringa försoning för prästerna och allt folket i församlingen.

34. Detta skall vara för eder en evärdlig stadga, att försoning skall bringas för Israels barn, till rening från alla deras synder, en gång om året. (3 Mos 16:33b-34)

Straff för vanhelgare av högtiden

Och var och en som inte späker sig (fastar) på denna samma dag ska utrotas ur sin släkt. Och var och en som gör något arbete på denna samma dag honom ska jag förgöra ur hans folk. Intet arbete ska ni då göra. (3 Mos 23:29-31)

Endast på denna dag som översteprästen fick gå in i det allra heligaste

Säg till din broder Aron att han icke på vilken tid som helst får gå in i helgedomen innanför förlåten, framför nådastolen som är ovanpå arken, på det att han icke må dö; ty i molnskyn vill jag uppenbara mig över nådastolen. (3 Mos 162)

Endast översteprästen tjänstgjorde

Endast översteprästen kunde tjänstgöra den dagen. De övriga prästerna anslöt sig till det vanliga folket.

17. Och ingen människa får vara i uppenbarelsetältet, från den stund på han går in för att bringa försoning i helgedomen, ända till dess han har gått ut. (3 Mos 16:17)

Översteprästen endast iklädd vitt linne

Översteprästen tog vid detta tillfälle av sig sin speciella dräkt och klädde sig i vitt linne.

Offer under stora försoningsdagen

De föreskrivna offren på försoningsdagen var:

Brännoffer och syndoffer

8. Och såsom brännoffer till en välbehaglig lukt för HERREN skolen I då offra en ungtjur, en vädur, sju årsgamla lamm -- felfria skola de vara (4 Mos 29:8)

Med spisoffer

9. och såsom spisoffer därtill fint mjöl, begjutet med olja: tre tiondedels efa till tjuren, två tiondedels efa till väduren,
10. en tiondedels efa till vart och ett av de sju lammen; (4 Mos 29:9-10)

Syndoffer

11. tillika skolen I offra en bock såsom syndoffer -- detta förutom försoningssyndoffret och det dagliga brännoffret med tillhörande spisoffer, och förutom de drickoffer som höra till båda. (4 Mos 29:11)

Övriga försoningsdagsoffer

Två vädurar till brännoffer för översteprästen själv och församlingen,

3. Så skall förfaras, när Aron skall gå in i helgedomen: Han skall taga en ungtjur till syndoffer och en vädur till brännoffer;
5. Och av Israels barns menighet skall han mottaga två bockar till syndoffer och en vädur till brännoffer. (3 Mos 16:3,5)

Ritual under stora försoningsdagen

Ritualen för stora försoningsdagen var mycket speciell och intressant

Översteprästen avlägsnade sin ämbetsdräkt och tvättade sig i vatten

Ritualen började med att översteprästen for till bäckenet i förgården och där tog bort sin vanliga ämbetsdräkt och tvättade sig själv i vatten.

Bytte till endast helvitt linne i det heliga

Sedan for han in i det heliga för att sätta på sig den speciella helvita linnedräkten för försoningsdagens tjänst.

4. han skall ikläda sig en helig livklädnad av linne och hava benkläder av linne över sitt kött, och han skall omgjorda sig med ett bälte av linne och vira en huvudbindel av linne om sitt huvud; detta är de heliga kläderna, och innan han ikläder sig dem, skall han bada sin kropp i vatten. (3 Mos 16:4)

Syndoffret utförs

För Aron och hans hus

Medan de två bockarna stod vid altaret utförde översteprästen syndoffret för sig själv.

11. Aron skall alltså föra fram sin syndofferstjur och bringa försoning för sig och sitt hus, han skall slakta sin syndofferstjur. (3 Mos 16:6,11)

För församlingen drogs lott om HERRENS bock och syndabock

7. Sedan skall han taga de två bockarna och ställa dem inför HERRENS ansikte, vid ingången till uppenbarelsetältet.
8. Och Aron skall draga lott om de två bockarna: en lott för HERREN och en lott för Asasel.
9. Och den bock som lotten bestämmer åt HERREN skall Aron föra fram och offra till syndoffer. (3 Mos 16:7-9)

(Jfr Jesus och Barabbas)

Syndabocken släpps fri i öknen

10. Men den bock som lotten bestämmer åt Asasel skall ställas levande inför HERRENS ansikte, för att försoning må bringas för honom, på det att han må släppas fri ut till Asasel i öknen. (3 Mos 16:10)

Namnet Asasel och innebörden av det har olika tolkningar:

1/ Det är ett berg i närheten av Sinai

2/ Syftar på den levande bocken "den som avlägsnar". Den levande bocken skulle symbolisera att synden är bortskaffad

3/ Ett vanligt namn på den levande bocken "ez" betyder get.

4/ HERRENS motståndare. Asasel skulle då vara en ond andemakt, en demon, som har sitt tillhåll i öknen och som närmast blir identisk med djävulen. Senare judisk teologi framställer Asasel som den främste bland änglarna (Illustrerad Bibelhandbok)

En del av blodet bärs till det allra heligaste

Ett fyrfat med glöd från brännoffersaltaret och rökelse

12. Sedan skall han taga ett fyrfat fullt med glöd från altaret som står inför HERRENS ansikte, och fylla sina händer med stött välluktande rökelse; och han skall bära in detta innanför förlåten. (3 Mos 16:12)

Rökelsen dolde nådastolen

Rökelsen placerades på kolen och röken från rökelsen dolde nådastolen för översteprästen så att han inte skulle se Guds härlighet och dö.

13. Och rökelsen skall han lägga på elden inför HERRENS ansikte, så att ett moln av rökelse skyler nådastolen, ovanpå vittnesbördet, på det att han icke må dö. (3 Mos 16:13)

Stänkte blod sju gånger på nådastolen

14. Och han skall taga av tjurens blod och stänka med sitt finger framtill på nådastolen; och framför nådastolen skall han stänka blodet sju gånger med sitt finger. (3 Mos 16:14)

Även av offerbockens blod in i det allra heligaste

Han utförde samma försoningsritual med blodet av den ena bocken.

15. Sedan skall han slakta folkets syndoffersbock och bära in hans blod innanför förlåten; och han skall göra med hans blod såsom han gjorde med tjurens blod: han skall tänka därmed på nådastolen och framför nådastolen. (3 Mos 16:15)

Försonar och renar folket

Så skall han bringa försoning för sig och sitt hus och för Israels hela församling. (3 Mos 16:17b)

Försonar och renar helgedomen

16. Så skall han bringa försoning för helgedomen och rena den från Israels barns orenheter och överträdelser, vad de än må hava syndat. (3 Mos 16:16a)

Som har sin plats mitt bland Israels barns orenhet

Och på samma sätt skall han göra ned uppenbarelsetältet, som har sin plats hos dem mitt ibland deras orenheter. (3 Mos 16:16b)

Renar även det heliga

Efter det gick han in i det heliga och också där stänkte han av bockens blod till försoning för det heliga och föremålen där.

”Så skall han bringa försoning för helgedomen och rena den från Israels barns orenheter och överträdelser (Rebellion), vad de än må ha syndat. På samma sätt skall han göra med uppenbarelsetältet som har sin plats mitt ibland deras orenheter.” (3 Mos 16:16).

Renar brännoffersaltaret

18. Sedan skall han gå ut till altaret som står inför HERRENS ansikte och bringa försoning för det; (3 Mos 16:18a)

Av både tjurens och bockens blod

han skall taga av tjurens blod och av bockens blod och (3 Mos 16:18b)

Stryka på altarets horn

stryka på altarets horn runt omkring, (3 Mos 16:18b)

Stänka sju gånger

19. och han skall stänka blodet därpå med sitt finger sju gånger, och rena och helga det från Israels barns orenheter. (3 Mos 16:19)

Syndabocken

Översteprästen lade sedan sina händer på den återstående levande bocken och bekände folkets synder.

20. När han så har fullbordat försoningen för helgedomen, uppenbarelsetältet och altaret, skall han föra fram den levande bocken.
21. Och Aron skall lägga båda sina händer på den levande bockens huvud, och bekänna över honom Israels barns alla missgärningar och alla deras överträdelser, vad de än må hava syndat; han skall lägga dem på bockens huvud (3 Mos 16:20-21a)

Fördes ut i öknen

Därefter fördes bocken ut i öknen av en man som hållits i beredskap för att bära bort församlingens synder. Den som ledde bocken ut i öknen måste rena sig och tvätta sina kläder innan han fick återvända till lägret.

och genom en man som hålles redo därtill släppa honom ut i öknen. (3 Mos 16: 21b)

26. Men den som släppte bocken ut till Asasel skall två sina kläder och bada sin kropp i vatten; därefter får han gå in i lägret. (3 Mos 16:26)

Syndabocken bar missgärningen ut i vildmarken

22. Så skall bocken bära alla deras missgärningar på sig ut i vildmarken; man skall släppa bocken ute i öknen. (3 Mos 16: 21b-22)

Översteprästen avlägsnade sina speciella kläder

Efter att ha bekänt folkets synder återvände översteprästen till det heliga för att där avlägsna sina kläder för försoningsdagen. Han ska lämna kläderna där.

23. Därefter skall Aron gå in i uppenbarelsetältet och taga av sig linnekläderna, som han hade iklätt sig när han gick in i helgedomen; och han skall lämna dem där. (3 Mos 16:23)

Badade och iklädde sig ämbetsdräkten

Därefter gick han ut till bäckenet för att bada sin kropp i vatten och sätta på sig den normala översteprästerliga skruden (ämbetsdräkten).

24. Och han skall bada sin kropp i vatten på en helig plats och ikläda sig sina vanliga kläder. (3 Mos 16:24)

Två avslutande brännoffer

Han återvände därefter än en gång till altaret på förgården, där han avslutade försoningsdagens ritual med två brännoffer, ett för sig själv och ett för Israels församling.

sedan skall han gå ut och offra

sitt eget brännoffer och folkets brännoffer och bringa försoning för sig och för folket.

25. Och fettet av syndoffersdjuret skall han förbränna på altaret. (3 Mos 16:24-25)

Offerdjuren skulle brännas upp i eld

Avslutningen på dagen var att syndofferstjuren och bocken skall föras bort utanför lägret och man ska bränna upp dem i eld med deras hud, kött och orenlighet.

Detta skedde i det tredje altaret (Miphkad altaret) som fanns utanför lägret (minst 1 km) rakt österut. Efter att templet byggdes vid tempelplatsen var altaret placerat vid den södra toppen av oljeberget (Martin)

27. Och syndofferstjuren och syndoffersbocken, vilkas blod blev inburet för att bringa försoning i helgedomen, skola föras bort utanför lägret, och man skall bränna upp dem i eld med deras hud och kött och orenlighet. (3 Mos 16:27)

Den som utförde förbränningen skall två sina kläder och bada sin kropp

28. Och den som bränner upp detta skall två sina kläder och bada sin kropp i vatten; därefter får han gå in i lägret. (3 Mos 16:28)

Förebildar Jesu fullkomliga försoningsoffer

Kanske syftar Jesus på försoningsdagen i Joh 17:19. Jag helgar mig är uttalat i anslutning till 3 Mos 16:4. Försoningsdagens främsta betydelse är att den förebildar Kristi fullkomliga försoningsoffer. (Saarisalo). Många menar samtidigt att dess fulla fullbordan ska ske i samband med Jesu andra ankomst vid denna tidens slut.

NT referenser

Rom 3:24-26; Heb 9:7;10:3,19-22

Lövhyddo- eller Bärningshögtiden

Kallas också Lövhyddohögtiden för att Israeliterna bodde i tillfälliga "hyddor" när Gud förde dem ut ur Egypten (Lev 23:43). Den firades från den 15 till den 22 dagen i den 7:e månaden (Tishri), från mitten av september till mitten av oktober) när hela skörden, också från frukt och vinodlingarna, var inbärgade. Man firade den också till åminnelse av ökenvandringen efter uttåget ur Egypten. Festligheterna pekar även framåt mot Messias andra ankomst. Då skörden av människor är inbärgad och hela mänskligheten tillber i fullkomlighet och glädje.

Vid inbärgningen av årets gröda - 7 dagar av glädjefest

13. Lövhyddohögtiden skall du hålla, i sju dagar, när du inbärgar avkastningen av din loge och av din vinpress.
14. Och du skall glädja dig vid denna din högtid, med din son och din dotter, din tjänare och din tjänarinna, med leviten, med främlingen, den faderlöse och änkan som bo inom dina portar.
15. I sju dagar skall du hålla Herrens, din Guds, högtid, på den plats som Herren utväljer; ty Herren, din Gud, skall välsigna dig i all den avkastning du får och i dina händers alla verk, och du skall vara uppfylld av glädje. (5 Mos 16:13-15)

39. Men på femtonde dagen i sjunde månaden, när I inbärgen avkastningen av landet, skolen I fira HERRENS högtid, i sju dagar. (2 Mos 23:16; 3 Mos 23:39)

22. Och veckohögtiden skall du hålla, för förstlingen av veteskörden, så ock bärningshögtiden, när året har gått till ända. (2 Mos 34:22)

Första och åttonde dagen - Sabbatsvila

På den första dagen är sabbatsvila, på den åttonde dagen är ock sabbatsvila.

” På femtonde dagen i månaden Tishri är HERRENS lövhyddohögtid, i sju dagar. På den första dagen ska man hålla en helig sammankomst, ingen arbetssyssla ska ni då göra. I sju dagar ska ni offra eldsoffer åt HERREN På den åttonde dagen (en extra avslutande dag) ska ni hålla en helig sammankomst och offra eldsoffer åt HERREN. Då är högtidsförsamling; ingen arbetssyssla ska ni då göra. (3 Mos 23:33-36)

Samla frukt, kvistar och grenar

40. Och I skolen på den första dagen taga frukt av edra skönaste träd, kvistar av palmer och grenar av lummiga träd och av pilträd, och skolen så vara glada i sju dagar inför HERRENS, eder Guds, ansikte.

Skall bo i lövhyddor

42. Då skolen I bo i lövhyddor i sju dagar; alla de som äro infödingar i Israel skola bo i lövhyddor,
43. för att edra efterkommande må veta huru jag lät Israels barn bo i lövhyddor, när jag förde dem ut ur Egyptens land Jag är HERREN, eder Gud. (3 Mos 23:33-36; 42-43; 24:33-43)

En evig stadga

41. I skolen fira denna högtid såsom en HERRENS högtid sju dagar om året. Detta skall vara en evärdlig stadga för eder från släkte till släkte; i sjunde månaden skolen I fira den. (3 Mos 23:40-41)

Offer under lövhyddohögtiden

Det är skäl att lägga märke till att det under den glädjefyllda högtiden (den extra åttonde dagen undanräknad) offras det totalt 70 tjurar. Antalet 70 är hednafolkens tal. Detta kan tolkas att syfta mot den tid när hela skörden av människor har kommit in i Guds rike. Då tillber hela mänskligheten - alla nationer - Israels Gud. Detta i sju dagar - symbolen för i fullkomlighet, i evighet.

Första dagen

13. Och såsom brännoffer, såsom eldsoffer, skolen I då offra till en välbehaglig lukt för HERREN **tretton ungtjurar**, två vädurar, fjorton årsgamla lamm -- felfria skola de vara --
14. och såsom spisoffer därtill fint mjöl, begjutet med olja: tre tiondedels efa till var och en av de tretton tjurarna, två tiondedels efa till var och en av de två vädurarna,
15. en tiondedels efa till vart och ett av de fjorton lammen;
16. tillika skolen I offra en bock såsom syndoffer -- detta förutom det dagliga brännoffret med tillhörande spisoffer och drickoffer. (4 Mos 29:13-16)

Andra dagen

17. Och på den andra dagen: **tolv ungtjurar**, två vädurar, fjorton årsgamla felfria lamm,
18. med det spisoffer och de drickoffer som skola offras till dem, till tjurarna, vädurarna och lammen, efter deras antal, på föreskrivet sätt,
19. tillika också en bock såsom syndoffer -- detta förutom det dagliga brännoffret med tillhörande spisoffer och det drickoffer som hör till dem. (4 Mos 29:17-19)

Tredje dagen

20. Och på den tredje dagen: **elva tjurar**, två vädurar, fjorton årsgamla felfria lamm,
21. med det spisoffer och de drickoffer som skola offras till dem, till tjurarna, vädurarna och lammen, efter deras antal, på föreskrivet sätt,
22. tillika också en syndoffersbock -- detta förutom det dagliga brännoffret med tillhörande spisoffer och drickoffer. (4 Mos 29:20-22)

Fjärde dagen

23. Och på den fjärde dagen; **tio tjurar**, två vädurar, fjorton årsgamla felfria lamm,
24. med det spisoffer och de drickoffer som skola offras till dem,

- till tjurarna, vädurarna och lammen, efter deras antal, på föreskrivet sätt,
25. tillika också en bock såsom syndoffer -- detta förutom det dagliga brännoffret med tillhörande spisoffer och drickoffer. (4 Mos 29:23-25)

Femte dagen

26. Och på den femte dagen: **nio tjurar**, två vädurar, fjorton årsgamla felfria lamm,
27. med det spisoffer och de drickoffer som skola offras till dem, till tjurarna, vädurarna och lammen, efter deras antal, på föreskrivet sätt,
28. tillika också en syndoffersbock -- detta förutom det dagliga brännoffret med tillhörande spisoffer och drickoffer. (4 Mos 26-28)

Sjätte dagen

29. Och på den sjätte dagen: **åtta tjurar**, två vädurar, fjorton årsgamla felfria lamm,
30. med det spisoffer och de drickoffer som skola offras till dem, till tjurarna, vädurarna och lammen, efter deras antal, på föreskrivet sätt,
31. tillika också en syndoffersbock -- detta förutom det dagliga brännoffret med tillhörande spisoffer och drickoffer. (4 Mos 29:29-31)

Sjunde dagen

32. Och på den sjunde dagen: **sju tjurar**, två vädurar, fjorton årsgamla felfria lamm,
33. med det spisoffer och de drickoffer som skola offras till dem, till tjurarna, vädurarna och lammen, efter deras antal, på föreskrivet sätt,
34. tillika också en syndoffersbock -- detta förutom det dagliga brännoffret med tillhörande spisoffer och drickoffer. (4 Mos 29:32-34)

Åttonde dagen

35. På den åttonde dagen (söndag) skolen I hålla en högtidsförsamling; ingen arbetssyssa skolen I då göra.
36. Och såsom brännoffer, såsom eldoffer, skolen I då offra till en välbehaglig lukt för HERREN **en tjur**, en vädur, sju årsgamla felfria lamm,
37. med det spisoffer och de drickoffer som skola offras till dem, till tjuren, väduren och lammen, efter deras antal, på föreskrivet sätt,
38. tillika också en syndoffersbock -- detta förutom det dagliga

brännoffret med tillhörande spisoffer och drickoffer. (4 Mos 29:35-38)

INT

Joh 7:37-39

Övrigt i GT

Neh 8:13-17

Nymånad

Shofarstötar förkunnade den nya månaden

Varje månad förkunnade shofarstötarna att en ny månad börjat. ”Stöt i basun vid nymånaden, vid fullmånen, på vår högtidsdag” (Ps 81:4). Utan kalendrar tillgängliga var shofarsignalerna som ljud genom landet en viktig signal för att ange tiden för vanligt folk. (NIV 23:24)

”Och när ni har en glädjedag och har era högtider och nymånader, ska ni stöta i trumpeterna då ni offrar era brännoffer och tackoffer, så ska de bringa er i åminnelse inför er Guds ansikte” (4 Mos 10:10).

Inleddes vid första skimret av månskärnan

Den nya månaden inleddes då det första skimret av månskärnan syntes. (Saarisalo)

Offer

11. Och på edra nymånadsdagar skolen I offra till brännoffer åt HERREN två ungtjurar och en vädur och sju årsgamla felfria lamm,
12. så ock tre tiondedels efa fint mjöl, begjutet med olja, såsom spisoffer till var tjur, två tiondedels efa fint mjöl, begjutet med olja, såsom spisoffer till väduren,
13. och en tiondedels efa fint mjöl begjutet med olja, såsom spisoffer till vart lamm: ett brännoffer till en välbehaglig lukt, ett eldoffer åt HERREN.
14. Och de tillhörande drickoffren skola utgöras av en halv hin vin till var tjur och en tredjedels hin till väduren och en fjärdedels hin till vart lamm. Detta är nymånadsbrännoffret, som skall offras i var och en av årets månader.
15. Tillika skolen I offra en bock till syndoffer åt HERREN; den skall offras jämte det dagliga brännoffret med tillhörande drickoffer. (4 Mos 28:11-15)

Sabbaten

Förbundetstecknet framför andra är sabbatsbudet. I perioder av avfall struntade man i det här budet i väckelsetider helgade man sabbaten

Ingen motsvarighet i andra kulturer

Finns ingen motsvarighet i andra kulturer i samma tid som Moses (JNT Kol 2:16)

Först, främst och oftast

Först, främst och oftast kom sabbatsfirandet. Sju-dagarsperioder nämns redan i första Mosebok men sabbaten omtalas uttryckligen första gången i 2 Mos 16:23-30

Skapelsen och befrielsen från Egypten

Påminner om att Gud vilade från sitt skaparverk på den sjunde dagen.

Sabbaten skulle också påminna om hur Gud återlöste Israel från träldomen i Egypten och avskilt dem till att vara Hans heliga folk. (2 Mos 31:13; 5 Mos 5:12-15). Eftersom Israel hade befriats från slaveriet kunde de nu ägna en dag i veckan åt Gud. (Omöjligt så länge de var slavar). Också tjänarna skulle få glädje av sabbatens välsignelse. Mänskans behov av vila kan tack vare sabbatens välsignelse tillgodoses för alla i samhället, både änkor och djur. De som ohelgade sabbaten föreskrevs stränga straff (2 Mos 35:2; 4 Mos 15:32-36) På sabbaten offrades två lamm istället för ett som brännoffer. Nu lades nya bröd fram i tabernaklet.

Sex dagar skall arbete göras, men på sjunde dagen är vilosabbat, en dag för helig sammankomst, inget arbete skall ni då göra. Det är Herrens sabbat, var ni än är bosatta (3 Mos 23:3)

2 Mos 20:8-10; 5 Mos 5:12-15 ”Tänk på sabbatsdagen så att du helgar den. Sex dagar skall du arbeta och förrätta alla dina sysslor, men på sjunde dagen är Herrens, din Guds sabbat, då skall du ingen syssla förrätta, ej heller din son eller din dotter, ej heller din tjänare eller tjänarinna, eller din oxe eller åsna eller någon av dina dragare, ej heller främlingen som är hos dig inom dian portar. På det att din tjänare och din tjänarinna må ha ro såväl som du. Du ska komma ihåg att du själv har varit en träl i Egyptens land och att HERREN din Gud har fört dig ut därifrån med stark hand och uträckt arm, därför har Herren din Gud bjudit dig att hålla sabbatsdagen. På sex dagar skapade HERREN men Han vilade på den sjunde. Därför har HERREN välsignat sabbatsdagen och helgat den.”

2 Mos 23:12. Sex dagar ska du göra ditt arbete, men på den sjunde skall du hålla vilodag, för att din oxe och din åsna må hava ro och din tjänstekvinnas son och främlingen må njuta vila.

2 Mos 31:12-17 Mina sabbater ska ni hålla, ty de är ett tecken mellan mig och er från släkte till släkte för att ni ska veta att jag är herren som helgar eder. Så håll nu sabbaten, ty den ska vara helig.

Den som ohelgar den skall straffas med döden, ty var och en som på den dagen gör något arbete han skall utrotas ur sin släkt. Sex dagar skall arbete göras men på sjunde dagen är vilosabbat, en Herrens helgdag. Och Israels barn skall hålla sabbaten, så att de fira den släkte efter släkte såsom ett evigt förbund. Den skall vara ett evärdligt tecken mellan mig och Israels barn, ty på sex dagar gjorde HERREN himmel och jord men på den sjunde vilade han och tog sig ro”

Sabbatsåret

Ett år för vila och undervisning

Sjutalet går igen inte bara då det gäller högtiderna utan också när det gäller jordbruket. Vart sjunde år skall landet ligga i träda: ett år då folket som därmed befriats från mycket av sitt arbete skall få undervisning och övning i Guds lag. Dessutom skulle skulder efterskänkas.

Det år Jesus började undervisa var antagligen ett sabbatsår. Därför hade så stora skaror möjlighet att följa hans vandringar.

Med början vid lövhyddohögtiden

10. Och Mose bjöd dem och sade: »Vid slutet av vart sjunde år, när friåret är inne, vid lövhyddohögtiden,
11. då hela Israel kommer för att träda fram inför HERRENS, din Guds, ansikte, på den plats som han utväljer, då skall du läsa upp denna lag inför hela Israel, så att de höra den. (5 Mos 31:10-11).

Ett år av rekreation för människor, djur och mark

HERREN talade till Mose på Sinai berg och sade: När ni kommer in i det land som jag vill ge er, skall landet hålla sabbat åt HERREN. I sex år ska du beså din åker och i sex år skära din vingård och inbärga avkastningen av landet, men under det sjunde året skall landet ha vilosabbat, en HERRENS sabbat då ska du inte beså din åker och inte skära din vingård. Vad som växer upp av spillsäden efter din skörd må du inte skörda och de druvor som växer på dina oskurna vinträd skall du inte avbärga. Det skall vara en sabbatsvilans år för landet. Och vad landets sabbat ändå ger skall ni ha till föda, du själv, din tjänare och din tjänarinna, din daglönare och din inhysesman, de som bo hos dig. Din boskap och de vilda djuren i ditt land ska också ha sin föda av all dess avkastning. (3 Mos 25:1-7)

Ett friår för skuldsatta

”Sabbatsåret var ett friår. Var långivare som har lånat något åt sin nästa, skall då efterskänka sin fordran. Han får då inte kräva sin nästa och broder, ty ett HERRENS friår har då blivit utlyst. En utlänning må du kräva, men inte din broder. Dock borde rätteligen ingen fattig finnas hos dig, ty HERREN skall rikligen välsigna dig i det land som HERREN din Gud vill ge dig till besittning såsom din arvedel allenast du hör HERRENS sin Guds röst så att du håller alla dessa bud som jag idag ger dig och gör efter dem. Ty HERREN din Gud skall välsigna dig så som han lovat dig och du ska ge lån åt många folk men själv ska du inte behöva låna av någon och du ska råda över många folk men de ska inte råda över dig. (5 Mos 15:1-11)

Skall inte låta vetskapen om kommande friår hindra lån

Om någon fattig finnes hos dig, en av dina många bröder, så skall du inte förstocka ditt hjärta och tillsluta din hand för denne din fattige broder utan du skall gärna öppna din hand för honom och gärna låna honom vad han behöver i sin brist. Tag dig till vara så att den onda tanken uppstår i ditt hjärta: Det sjunde året, friåret är nära och att du då ser med ont öga (är girig på din fattige broder och inte ger honom något. Han kan då ropa över dig till HERREN och så kommer synd att vila på dig. Gärna ska du ge åt honom och ditt hjärta ska inte vara motvilligt när du ger åt honom, ty för sådan gåvas skull skall HERREN, din Gud, välsigna dig i alla dina verk, i allt vad du företager dig. Fattiga ska ju aldrig fattas i ditt land, därför bjuder jag dig och säger. Du ska gärna öppna din hand för din broder, för de arma och fattiga som du har i ditt land. (5 Mos 15:1-11)

Ett friår för slavar, skall sändas iväg med gåvor

”Om någon av ditt folk, en hebreisk man eller en hebreisk kvinna har sålt sig till dig och tjänat dig i sex år så skall du på det sjunde året släppa honom fri ur din tjänst och när du släpper honom fri ur din tjänst, skall du inte låta honom gå med tomma händer. Du skall fastmer förse honom med gåvor från din hjord, från din loge och från din vinpress av det varmed HERREN din Gud har välsignat dig med skall du ge honom. Du skall komma ihåg att du själv varit en träl i Egyptens land och att HERREN din Gud har förlossat dig, därför bjuder jag dig detta idag.

16. Men om så skulle hända, att han säger till dig att han icke vill lämna dig, därför att han älskar dig och ditt hus, eftersom han har haft det gott hos dig,
17. så skall du taga en syl och sticka den genom hans öra in i dörren; därefter skall han vara din träl evärdligen. Med din tjänarinna skall du göra på samma sätt.
18. Du skall icke tycka det vara hårt att du måste släppa din tjänare fri ur din tjänst; i sex år har han ju berett dig dubbelt så stor förmån som någon avlönad legodräng. Så skall Herren, din Gud, välsigna dig i allt vad du gör. (5 Mos 15:12-18)

Jubelåret (3 Mos 25)

Ett befrielsens år

”Sjualet går igen inte bara då det gäller högtiderna utan också när det gäller jordbruket. Vart sjunde år skall landet ligga i träda: ett år då folket som därmed befriats från mycket av sitt arbete skall få undervisning och övning i Guds lag. (5 Mos 31:10 ff). Det femtionde året är ett extra viloår för jorden som då återgår till sina ursprungliga ägare. Det är en tid då de som kommit på obestånd får igen sin frihet och sin jordegendom. Jubelåret tjänar ett dubbelt syfte. Det påminner folket om att landet hör Gud till och det förhindrar de välbärgade från att lägga alltmer land under sig.” (Illustrerad Bibelhandbok s 181)

Efter en cykel på 7 x 7 år, vart 50:nde år

”Och du ska räkna sju årsveckor, det är sju gånger sju år, så att tiden för de sju årsveckorna blir 49 år.

På den stora försoningsdagen inleds

Då ska du i sjunde månaden på tionde dagen i månaden (försoningsdagen) låta blåsa i larmbasun, på försoningsdagen ska ni blåsa i basun över hela ert land.

Frihet åt alla, arvsbesittningar återfås

Och ni ska helga det femtionde året och utropa frihet i landet för alla dess inbyggare. Det ska vara ett jubelår för er, var och en av er ska då återfå sin arvsbesittning var och en ska då återfå sin släkteegendom.

Inget ska sås, inget skördas

Ett jubelår skall detta femtionde år vara för er, då ska ni inte så något och vad som då växer upp av spillsäden ska ni inte skörda och ni ska då inte avbärga era oskurna vinträd. Ty det är ett jubelår, heligt ska det vara för er. Från själva marken ska ni hämta er avkastning.

Betala i förhållande till nästa jubelår

Om ni alltså säljer något åt er nästa eller köper något av er nästa ska ni inte göra varandra orätt. Efter antalet år från jubelåret ska du betala din nästa efter antalet årsgrödor skall han få betalning av dig. Alltefter som åren är fler skall du betala ett högre pris och alltefter åren är färre skall du betala ett lägre pris, ty ett visst antal grödor är det han säljer åt dig. Ni ska inte göra varandra orätt, du ska frukta din Gud, ty jag är HERREN er Gud. Ni ska göra efter mina stadgar och mina rätter ska ni hålla och ska göra efter dem då ska ni bo trygga i landet.

Guds välsignelse ska ge tillräckligt med mat för tre år

Och landet ska ge sin frukt så att ni har nog att äta och ni ska bo trygga däri. om ni frågar: ”Vad ska vi äta under det sjunde året om vi inte får så och inte inbärga vår gröda?” så må ni veta att jag ska bjuda min välsignelse komma över er under det sjätte året så att det ger gröda för de tre åren. (3 Mos 25:8-21)

Jord

När ni säljer jord, ska ni inte sälja den för evärdlig tid, ty landet är mitt. Ni är ju främlingar och gäster hos mig. I hela det land ni får till besittning ska ni medge rätt att återbörda jordegendom. Om din broder råkar i armod och säljer något av sin arvsbesittning så må hans närmaste bördeman komma till honom och återbörda det brodern har sålt (jfr Jer 32:6-15; Rut 4:1-4). Och om någon inte har någon bördeman, men han själv kommer i tillfälle att anskaffa vad som behövs för att återbörda så skall han räkna efter hur många år som har förflutit ifrån försäljningen och betala lösen för de återstående åren åt den man till vilken han sålde och hans skall då återfå sin besittning. Annars återfår han sin besittning på jubelåret. (3 Mos 25: 23-28)

Hus

Om någon säljer ett boningshus i en stad som är omgiven med murar så skall han ha rätt att återbörda det inom ett år sedan han sålde det. Men om det inte har blivit återbördat inom ett år så skall huset förbli köparens för evärdlig tid och skall inte lämnas tillbaka på jubelåret. Men hus på landet räknas som hörande till åkermarken och kan därför återbördas och skall återlämnas på jubelåret. (3 Mos 25:29-31)

Slavar

Om din broder råkar i armod hos dig och säljer sig åt dig skall du inte låta honom göra trälarbete, såsom en daglönare och en inhysesman skall han vara hos dig, intill jubelåret skall han tjäna hos dig. Då skall du giva honom fri, honom själv och hans barn med honom och han skall återfå sin släkteegendom, sin fädernesbesittning skall han återfå. Ty de är mina tjänare, som jag har fört ut ur Egyptens land, de ska inte säljas såsom man säljer trälar. Du ska inte med hårdhet bruka din makt över dem; du skall frukta din Gud (3 Mos 25:35-43)

Andra referenser i Bibeln

Jes 61:1-2; Luk 4:16-21 *Jesus kom för att befria de som var fångna i synden och för att ge oss vår arvsrätt som Guds barn tillbaka.*

Övriga fester

Det fanns också andra fester som inte nämns i de bibliska lagarna:

Purimfesten

Firades till minne av den judiska befrielsen från Haman (Ester 9)

Tempelinvigningshögtiden (Hanukkah)

Firades till minne av templets rening efter dess vanhelgande genom Antiokus Epifanes 168 f.kr. (Joh 10:22)